

Uj LA

Taxa postala plattá in numerar
aprobati Dir. Gen. PTT No. 157

4 Lei

T. „Otthon” Írók és Hírlapírók köre
HUNGARIA, VII., Erzsébet-körút 9—11.

BUDAPEST

Főszerkesztő:
dr Paál Árpád

KERESZTÉNY MAGYAR POLITIKAI NAPILAP
V. évfolyam, 173 (1319) sz. * Vasárnap, 1936 augusztus 2

Főmunkatárs:
dr Gyárfás Elemér

Olaszország és Németország elfogadta az öthatalmi érte- kezletre szóló meghívást

Nagy megnyugvás támadt a nemzetközi diplomáciában.
Széleskörű béketárgyalást terveznek az értekezleten

Rómából jelentik: Ciano gróf, olasz külügyminiszter péntek délelőtt fogadta a francia nagykövetet, továbbá az angol és belga ügyvivőket s közölte velük, hogy a július 27-én tett közlés alapján Olaszország nagy örömmel vesz részt az öthatalmi értekezleten. Hozzátette, hogy az értekezlet rendkívüli fontosságára való tekintettel, az olasz kormány helyesnek tartaná, ha a megbeszéléseket diplomáciai uton a legalaposabban előkészítik.

Berlinből jelentik: Neurath báró, német külügyminiszter pénteken délelőtt fogadta a francia, angol és belga követeket s közölte velük, hogy Németország elfogadja az öthatalmi értekezletre való meghívást.

A francia képviselőházban
a kormánytól sürgetik a leszerelést.

Párizsból jelentik: A kamara pénteki ülésén külpolitikai interpellációk során Bergery (radikális szocialista) kijelentette, hogy az összes népekkel együtt Franciaország is híve a fegyverkezési verseny megszüntetésének, Hitler felfogásával polemizálva, kijelentette, hogy lehetségesnek tartja az arányos leszerelés ellenőrzését, mely ügyben a francia néparcvonalnak kell kezdeményeznie.

Anglia érdeke az olaszok és németek meghívása körül. Az angol külügyi államtitkár Berlinbe utazott

Londonból jelentik: A nemzetközi diplomácia nagy megnyugvással vette tudomásul, hogy Olaszország és Németország elfogadta az öthatalmi értekezletre szóló meghívást. A sikerért elsősorban Angliát illeti az érdem, mely fáradhatatlanul folytatta a közvetítést Franciaország és Németország között.

Az angol-német harmónia teljes helyreállítása végett Wansittard angol külügyi államtitkár éppen most utazik Berlinbe.

A törvénnyel locarnói öthatalmi értekezleten nemcsak a locarnói szerződés pótlásáról lesz szó, hanem több más, nagyobb horderejű kérdésről. Valószínű, hogy Hitler egész béketerve

Csak az év végén fogják megtartani az öthatalmi konferenciát

Londonból jelentik: A londoni lapok érdeklődésének előterében az a tény áll, hogy Olaszország és Németország elfogadta az öthatalmi értekezletre szóló meghívást. A Daily Herald szerint igen biztató előjel a nyugat-európai helyzet alakulása szempontjából, hogy úgy Németország, mint Olaszország ilyen rövid időn belül adott pozitív választ.

A szónok kijelentéseit a baloldal élénken meglapította.

Louis Marin jobboldali vezér szerint az új locarnói szerződés csak akkor tekinthető új Locarnónak, ha az eredeti egyezményként biztosítja a francia és belga határokat.

A külpolitikai vitát ezután a kormány kérésére éjszakára halasztották.

Delbos külügyminiszter nagy beszéde az éjszakai ülésen.

Delbos külügyminiszter az éjszaka ismét megnyílt ülésen hosszabb beszédben válaszolt az interpellációkra és hangoztatta, hogy az öthatalmi értekezlet kizárólag a békét fogja szolgálni. Franciaország senki belügyébe nem avatkozik és olyan egyezményre törekszik, mely biztosítja az egyetemes biztonságot. Éppen ezért

örömeink ad kifejezést afelett, hogy úgy Németország, mint Olaszország elfogadta az öthatalmi értekezletre szóló meghívást. Különösen örvend a nemzetközi együttműködés lehetőségének.

A montreuxi értekezlettel kapcsolatban a külügyminiszter szerencsét kívánt a török kormányoknak az elért eredményhez.

megvívására kerül és meg van a remény, hogy valamennyi államot a békülékenység szelleme fogja vezérelni.

A francia képviselőház az éjszakai ülésen bizalmat szavazott a kormánynak

Párizsból jelentik: A francia kamara péntek éjszakai ülésén 379 szavazattal 200 ellenében bizalmat szavazott a Blum-kormánynak.

Delbos külügyminiszter záróbeszédében hangoztatta, hogy Franciaország Genfben folytatni fogja az általános leszerelést célzó törekvést és fölveti a fegyverkezések ellenőrzésének kérdését. Franciaország követelni fogja a fegyverkezések korlátozását és mindenekelőtt a légi fegyverkezés csökkentését.

A Morning Post megállapítja, hogy London nagy örömmel fogadta Berlin és Róma válaszát. A lap azt hiszi, hogy az értekezletet ez év végén tartják meg Bruxellesben. A Times szerint az angol kormány nagy sikert könyvelhet el akkor, amikor Németország és Olaszország elfogadta a meghívást.

Nevesek és névtelenek

Egyik helyi lapársunk tudósítást hozott arról, hogy egymásra árulkodnak az ardealiak a magyar rádióval. Közli azt a beszélgetést, amit egyik ardeali újságíró folytatott Hlatky Endre rádióigazgatóval. Az igazgató felelt arra a kérdésre, hogy mit tehetne a magyar rádió az ardeali magyar és román kapcsolatok kiépítése érdekében. A következőket mondotta:

— Eddig is sokat tettünk, de nem találkoztunk azzal a megértéssel, amire számítottunk. Nagyon jóhiszeműek voltunk és ezért nagyon nagyot csalatkoztunk. Igazolom magunkat. Nemrég ardeali hetet rendeztünk, nagyon sok ardeali magyar nevet szerepeltettünk. Többek között sok író is. Az eredmény az lett, hogy a följelentések tömegével árasztottak el bennünket. Egyik ardeali ember följelenti a másikat és igyekszik rábizonyítani, hogy eddig nem tudott politikai vétségeket követni el és ezért nem érdemli meg, hogy a magyar rádióban szerepeljen. Annyi kellemetlenséget okoztak nekünk ezek a beárulások, hogy kénytelenek leszünk óvatosak lenni, sőt félni.

Az elmondottakból kitetszőleg olyan jelenségről van szó, mikor szellemi foglalkozásban levő társadalmi réteg, szóval: vezetésre hivatott, vagy vezetésre igénylő középosztálybeli csoport tépi, bontja és kisebbiti önmagát. Hogy mit mondanak egymásról, abban nem az igazság a fő, hanem az, hogy ártisanak egymásnak és elgáncsolják egymást. Ne legyen sikere, hírneve, tisztessége és bizonyos kenyérpótlást jelentő előhaladása, vagy megmaradása valakinek. Ennek a visszája pedig az, hogy aki így rágja és feketíti a másikat, viszont ezzel a móddal magának akar helyet csinálni és több megbecsülésbe jutni. A számítás mindenestre hibás, mert az ilyen árulkodó törekvés ugyan árthat annak, akit befeketít, de aligha tudja ezen az úron saját magát rokonszenvenessé tenni. Mindennél a világon megvan az a jó ösztön, hogy akik veszekedő emberek közötti döntés helyzetében vannak, nem sokra tudják becsülni az árulkodókat. A besugások adatait esetleg számbavesszük, hisz minden rágalomból valami mindig odatapad a hallgatók emlékezetébe. Azonban ez a számbavétel még nem jelenti azt, hogy a rágalmozót is erkölcsi magaslapon álló embernek tartásák. Sőt inkább nagyon is alantjáró embernek fogják tartani.

Ha tehát egy néptársadalomban éppen a vezetésre hivatott, illetve vezetésre igénylő réteg az, amelyikben kitör az egymás marcangolása: ez biztos út arra, hogy ez a réteg saját magát fokozza le a vezetésből. Az árulkodó is, a beárult is, aláhull arról a színvonalról, ahol erkölcsi és szellemi erők fenntartója lehetne. Még csak az hiányzik, hogy ami alakisebbitést így kölcsönösen végbevisznek egymással, annak a rossz példája az illető néptársadalom alsóbb rétegeiben is felüsse a fejét. Fájdalom, erre is van éppen nekünk, ardeali magyarságnak több rendbeli és gyakori tapasztalatunk. E sorok írójának egy magasabbrangu román hivatali vezető volt alkalma hallania, hogy benne is visszatetszést keltett az özönével beérkező följelentés, amivel egyes székely falusiak vádaskodnak egymás ellen.

Ime, eljutottunk oda, hogy népkisebbségi társadalmunknak minden rétegét, az alsót éppen úgy, mint a középsőt és felsőt kikezdte valami romlás. Lélekromlás-e ez, vagy csak idegromlás, — ez a kérdés mindenestre megérdem

li az elmékedést, az utána utatást, a betegség okának a gondos és kíméletlen megállapítását. Főületes elgondolással csak az juthat eszünkbe, hogy a háború előtti időben a magyarságnak nem volt meg ez a hibája, sőt nagyszönu undorodással fordult el úgy az egyszerű nép, mint az értelmiségi rétegben lévő az árukodástól és besugástól. Tehát ez a hiba nem fakadhatott a néptársadalom jelleméből, nem alkothatja annak szerves sajátosságát. Ennélfogva élete külső körülményeinek a megváltozása, esetleg élete gazdasági alapjainak a megzúlló-dása, vagy elszűkülése okozhatja, hogy kapkodó és embertársa iránt kíméletlen legyen. Szóval: nem lélekromlással, hanem idegromlással állunk szemben.

Azonban még így is van az idefejlődésnek valami köze a lélekállapothoz. Akik életterületük eiszkülését, vagy korábbi társadalmi színvonaluk alábbzállását féltik embertársuk érvényesülésétől, s emiatt lesznek idegesek és besugások módjához is kapaszkodók: azoknak mégis valami lelkiükbe szokott hiúság is lehet a meghatározójuk. Nem tudnak az idők változásához mérten kevesebb igényűek, egyszerűbbek lenni, nem tudnak vezetői becsúgyokról lemondani, vagy erőt vesz rajtuk a számítógégyakozás, hogy más kárán tudjanak előnyökhoz jutni. Ebben a megvilágításban már a lélekromlás jeleit is meg kell látnunk.

Van olyan végzetes helyzet, mikor például tűzvész, vagy árvízveszedelem, vagy hajótörés állapotába jutnak az emberek. A nyers élet-özön ilyenkor olyan dűlésbe kezd, hogy egymást fojtogatják a veszélyből szabadulni akaró emberek. A szülő ott felejtí gyermekét, a gyermek a szülőjét, rokon nem ismer a rokonra, jóbarát a jóbarátára. Legfőleg egy-egy földön-tuli ösztönü édesanya van, aki gyermekeiért belerohan az égő ház zsarátok-tengerébe. Egyébként az emberi létből kitör minden önfenntartó kíméletlenség és vadság, s az élet végének az ordító érzésével tipor össze minden más hasonló életet. Az ilyen vak indulatot a büntető jog is úgy tekinti, mint beszámítás alá nem eső lélekállapotot. Azonban a tény az, hogy a beszámíthatóságot valami elháríthatlan közös életvégzet indokolja.

Vajjon valami ilyen végét járó élethelyzetben, s ilyen saját elmúlását érző válságban lenne a népkisebbségi magyarság társadalma? Nem hisszük. Igaz, hogy az egymást fojtogatni akaró árukodások eléggé feltűnő tömegűek, s együtt valami pokoli aláhullás képét idézik a szemlélő elé. Azonban ez csak olyan névtelen csatája, akik a nevesekre irigykednek, vagy élődien feltörni akarnak az egyszerű névtelen tömegéből. Viszont vannak nagyobb tömegben, nyugodt tengermélyként igazán egyszerű névtelenek, akiket hiúságok, feltűnési visketegek, mohó anyagi vágyak nem bántanak, s

akik korábbi neveségükből is nyugodt lélekkel alászállanak az egyszerű névtelenségbe, az igénytelenségbe, a maguk zártságába, hogy a nagy élet iránti kötelességüket ott teljesítsék. Es végzik is ezt a kötelességet szerényen, hivalkodás nélkül, s mások életkörünek minden megzavarása nélkül. Ezek nem árukodnak egymásra.

Es ezek vannak túlnyomó, elhatározó többségben. A többiek, akik egymás ellen ádázkodnak, azok habtarajok valami társadalmi hullámzás tetején. Végzetük az, hogy csakugyan el kell nyelődniök. Néptársadalmunk mélysége azonban kibírja ezt a különös fölületi hullámzást is, s így társadalmi válság nem lehet belőle. Az a névtelenségből kitörni vágyó idegeség önmagát pusztítja el, s így ami fölületi réteg ebben érdekelve van, arra nézve csakugyan válságot jelent, mikor önmagát tiporja és marcangolja. Azonban ez a fölületi válság, ez a felső kéreg válsága, ez nem alkalmas arra, hogy

egész nép válsága lehessen belőle. A kéreg leválk rólunk, de ami bennünk élethivatás van, az a maga szerény, egyszerű, kötelességtudó névtelenségében megmarad. Neveseink és hírnévre törekvőink megeszik egymást, névtelenjeink azonban megtalálják a természetes együttélésnek azt a módját, hogy egymást kölcsönös igénytelenséggel táplálni és föntartani tudják.

Arnyékban 41, napon 60 fok meleg volt Dél-Basarabiában

Országszerte emberáldozatokat követelt a hőség

Pénteken este vihar enyhítette a forróságot

Bucuresti. Saját tud. A hőség a pénteki napon sem csökkent Bucurestiben és Románia egész területén. A legnagyobb meleget Dél-Basarabiában mérték. Itt arnyékban 41 fok, napon 60 fok meleg volt. Még a magaslati, hűvös éghajlatu üdülőhelyeken is rekkenő hőség volt tegnap. Sinaian 33 fok meleget mértek arnyékban.

A hőségnek országszerte több emberáldozata van. Galatiban *Namtoniu* nyugdíjas tisztviselő az utcán rosszul lett, s nem sokára rá meghalt. Covrului megye Varlezi községének határában *Aurica Lapineanu* munka közben napszúrászt kapott és azonnal meghalt. Umbresti község határában egy *Catina Coadă*

nevű nő halt meg napszúrás következtében. Chisenevben egy járókelő és egy munkásaszszony, akit a mezőről hoztak be, halt meg hőségben. Iasi mellett egy kőbányánál egy *Dumitru Cozadul* nevű ember halt meg. Barladban két, Tg.-Frumosban egy halálesetről érkezett jelentés.

A trópusi meleg után pusztító viharok.

Budapestről jelentik: A napokig tartó trópusi hőség után pénteken este heves vihar száguldott át Magyarországon. Szabolcs megyében öt embert sujtott agyon a villám. Közöttük egy nőt, aki karján tartotta kisgyermekét. Egerben a villámcsapás felgyújtott egy templomot. Borsod megyében több embert ölt meg a villám. Debrecenben hatalmas felhőszakadás volt. A villám becsapott az Aranybika szállóba és a dohánygyárba. Ez utóbbiban 22 munkás a nagy légnyomástól eszméletét veszítette. Cegléd környékén irtózatos jégeső volt, mely a szőlőben és gyümölcsben 80-90 százalékos kárt okozott.

Oradeán péntek este kilenc óra után heves vihar vonult át. A város közelében levő Santandrei községben a villám becsapott Tábora Gheorghe gazdálkodó házába, amely teljesen leégett. A házban tartózkodóknak sikerült kimenekülni az égő épületből.

P. Raoul Plus S. J.

KRISZTUS JÉZUSBAN

A modern, de mégis a szilárd teológiai alapon nyugvó misztikus irányzatunk reprezentáló munkája ez az aszkétikus remekmű.

Ára 115 lei és portó.

Kapható: Könyvsztályunkban.

A pihenő század

Irtá: Fazekas Sándor

Mars ő istenségének kiestünk a kegyelméből egyidőben. A baj úgy kezdődött, hogy egy nagyobb méretű szabadtéri előadásban kaptuk a főszerepet. Az előadás kezdetén még teljes mértékben bírtuk a hadisten kegyelmét, amit az is bizonyít, hogy mi kaptuk a legszebb szerepet. Es csudálatosképpen egyik zászlóalj sem duzzogott érte; még csak nem is intrikált ellenünk. A színészek közt nagy volt a fegyelem. Itt a direktor mindig biztos lehetett benne, hogy a primadonna nem kap migrént és nem mondja le az előadást. A statisztákról és kardalosokról nem is beszélve. A zenekar is kifogástalanul játszott a klasszikusokat.

Az előadás szépen és gördülékenyen folyt egészen a harmadik felvonásig. Már éppen a sturm néven ismert hatásos jelenet következett volna, mikor sűrű köd fátyolt borított a szereplőkre. Mikor a köd eloszlott és a függöny le-gördült, a zászlóalj nyugodtan dalolhatta volna: „Ritka árpa, ritka század, zászlóalj...” De nem volt hangulatban. Ezt nem is lehet rossznéven venni tőle.

Itt kezdődött Mars elfordulása fölünk. A tereptisztogatást vezető kegyelmes úr úgy találta, hogy ez a zászlóalj már nem ér pénzt.

Legalább ezidőszert nem. Fel kell váltani úde virágszálakkal. Az úde virágszálakat a pesti harmincas honvédek személyesítették. Mi pedig eltávolítottunk a babértermő mezőkről messzi hátra, ahova már nem hallik a gépfegyverkattogás és összenekadt szuronyok pengése.

Nagy vigasztalásunkra szolgált, hogy a kegyvesztés csak időleges, míg egy kissé összeszedjük magunkat és erőre kapunk. Hogy agyon ne unjuk magunkat a pihenésben, — javítgassuk az utakat és lássuk el a hadtáp-szolgálatot is. Díctelen munkakör. Határozott vizsgálás.

Csujesországban, — ahogy alföldi bakáink nem minden humor nélkül nevezték, — nagyon kevés az olyan metropolis, amely egy zászlóaljnak fedeleit tudna adni, még akkor is, ha az a zászlóalj megfogya bár, de törve nem... Ezért beteljesedett rajtunk az Irás szava. — szétszórtunk különböző szélirányokba. Állítólag a negyedik század még a békekötéskor is kereste a neki kijelölt falut.

Mi, aránylag rövid idő alatt, aig két napi keresés után megtaláltuk az új otthonunkat, amit annak köszönhetünk, hogy pontosan megtartottuk a kapott útastást és mindig az orunk után mentünk.

A bevonulásunk szívbéli káromkodások közt, de egyébként nemes egyszerűségben esett meg. Lovas bandérium, fehér ruhás szűzek, tűzoltózenekar, díszszónokok teljesen mel-

lőzvék. Itt-ott egy-egy kutya megugatott bennünket, de inkább hivatából, mint meggyőződéssel. Később ezekről is kiderült, hogy a gazdájuk szerb volt. A falucska üres volt. Lakói merre vannak? Hiába kérdezed, — mint a költő mondja, Ez nem érdekelt bennünket. A fő, hogy mi itt vagyunk. Nemrégiben itt még mozgalmas volt az élet. Tréfás bűjőcskajáték folyt. Az elbűjt felet a kereső fél kedélyes ágyutúzzal igyekezett megtalálni. Es ez többnyire sikerült is. Az ajtók, ablakok tárva-nyitva voltak; felténi való nem volt, mert már nem volt mit felténi.

Ami a századnak legelőbb szembetűnt, — egy macskamama volt. Utána hét ifjú macska vánszorgott. Már olyan korban voltak, hogy békében maguk is megkereshették volna a mindennapi egerüket, de most jobbra-balra dülöngéltek az éhségtől. Tekintettel arra, hogy új feladataink közé tartozott a hadtápszolgálat is, — a századparancsnok elrendelte a macskák azonnali megetetését. Es ez a sok bolond vén baka olyan gyengédséggel babusgatta a cicákat, mintha egyebet sem csinált volna életében. Kár, hogy ebbe a samaritanusi csendéletbe kellemetlenül vágott belé a szuronyokon megfeketedett vér.

Ennek utána megkezdődött az elhelyezkedésnek nevezett izgalmas játék, amikor kevesebb a férőhely, mint a féni akaró. Ezzel velejár a szóbeli közelharc, mert Filatori élelme-

„A Hazafias Front“ ellentüntetést rendezett Bécsben

Bécsből jelentik: A hazafias front pénteken este hatalmas tüntető felvonulást rendezett, válaszul a nemzeti szocialisták és kommunisták szerdai tüntetésére. A felvonuláson hatalmas táblákat hordoztak körül a városban. A táblákon ez a felírás volt olvasható: „Az állam ellenségei szabotálnak és fizetést kapnak. Mi vagyunk Ausztria akaratának kifejezői. Meddig tűrjük még ezeket a hazáruzókat?”

A szerdai tüntetésekkel kapcsolatban 155 egyént tartóztattak le, részben a tüntetések, részben azok előkészítése miatt. A letartóztatottak között 12 kommunista is van.

Elfojták a nemzeti szocialista tüntetés megszervezőjét.

Bécsből jelentik: A hatóságok befejezték a vizsgálatot a szerdai nemzeti szocialista tüntetés ügyében. Pénteken és csütörtökön negyvenhárom nemzeti szocialista vezetőt vettek őrizetbe, közöttük Schattenfroh Frigyes, a Deutsche-Oesterreichische Zeitung volt szerkesztőjét. Minden jel arra vall, hogy a szerdai tüntetés megszervezője és legfőbb mozgatója Schattenfroh volt.

Kilenc hatalmas bérpalota, rengeteg készpénz, ékszer, bank- betét maradt királykúti Bachruch Károlyné után

A vagyont gróf Széchenyi Bálintné szül.
Bachruch Mici és leánya öröklék

Budapestről jelentik: Az elmúlt héten a legnagyobb csendben temették el az európai hírű budapesti ékszerésznek, királykúti Bachruch Károlynak özvegyét. Királykúti Bachruch Károly az ország egyik leggazdagabb embere volt, aki vagyonának nagyrészt özvegyére hagyományozta és gyermekei csak kisebb örökséghez jutottak Bachruch halálakor. Bachruch Károly után két gyermek maradt, Bachruch Albin és gróf Széchenyi Bálintné szül. Bachruch Mici. Nemrégiben Bachruch Albin meghalt és vagyonrészét nővére, gróf Széchenyiné Bachruch Mici örökölte és most édesanyja hatalmas vagyonának egyedüli örököse szintén gróf Széchenyi Bálintné és kisleánya, Stein Marietta. A hagyatékban a legnagyobb értéket kilenc hatalmas bérpalota jelenti, amelyek közt ott találjuk a Széchenyi-utca 1. sz. alatti hatalmas háztömböt, amely valamikor Ganz-ház név alatt volt közsímsert, a Szervita-tér 8. sz. alatti házat, két palotát a Kristóf-téren, kettőt a Damjanich-utcában, kettőt a Teréz köruton, stb. Most folyik a vagyon leltározása, amelvhez az ingatlanokon kívül többszáz ezer pengő értékű készpénz, felbecsülhetetlen értékű ékszer, arany- ezüst és jelentékeny bankbetét járul.

Szunyogok

szabadságának minden örömet
elronthatják. Épen ezért feltétlen
vigyen magával nyaralásához
FLY-TOX-ot. Csak ezáltal él-
vezheti-zavartalanul szunyogok-
tól és legyeketől-üdülésének igazi
gyönyörűségét.

A borkiviteli vállalatok eladási irodát szerveznek

Bucurestiből jelentik: Románia idej borkivitelének igen jónak várják és mennyiségileg 7-8 millió hektoliterre számítanak a múlt évi jóval kisebb termésével szemben. Emellett még mindig eladatlanul tárol kb. 3-4 millió hl. A román földművelésügyi minisztérium a jó termés kilátások és a rendkívül nagy készletek nyomása alatt a kiviteli lehetőségek erőteljes fejlesztését tűzte ki célul. Egyelőre kiterjedt propagandaakciót kezdeményeznek Csehszlová-

kiában és ezzel kapcsolatban kóstoló helyiségeket, borházakat, valamint kicsibeni és nagybani árusításra berendezett pincéket rendeznek be. Ezzel karöltve minden erővel bizonyos standard bortípusok kialakításán is fáradoznak. Különösen sokat remélnek azonban a borexportörök közös eladási irodájától, amelybe valamennyi borkereskedőt és szövetkezetet tömöríteni akarnak.

sebb volt, mint Gát és egy csomó száraz falevelet szerzett maga alá, amire Gát is szemét vetett. Szóval megint társadalmi életet kezdünk élni. Pár nap előtt még nagy volt az összehangzás, mikor arról volt szó, hogy: „Neki! A zannya mindenit!” És ma már egymással civakodnak. Sajnálatos dolog, hogy a baka sem különb az embernél.

Délután a falu lakossága tisztelgett előttünk, mint ezentúli kegyuruk előtt. Állott pedig az összlakosság egy élemedett házaspárból, akiknek már minden mindegy volt és egy tizennégy éves unokájukból, akit Zorkának titulálták. A századparancsnok főhadnagy tudomásul vette, hogy ők idehaza maradtak és csak esetleges felreértések elkerülése végett jegyezte meg, hogy a faluban igen szép platánjuharokat látott, megfelelő ágakkal. Az öreg pár szintén értette a virágnyelvet és szívrelettel kézzel állították, hogy ezt ők is tudják. A főhadnagy még kifejezte mély sajnálkozását afelett, hogy Zorka csak tizennégy éves és uralkodó kegyes leereszkedéssel elbocsátotta az összlakosságot.

Mikor a lakáskérdés izgalmain túl volt a század és a hullámozó kedélyek lecsillapultak, megindult a testbéli gyarapodás folyamata. Ami abból állott volna, hogy egy kis húst és zsiradékot szedjen magára a század. Én nem ismerem a század kosztijának a vegyi összetételét, de tény, hogy zsiradékot senki sem szedett magára. Ami kevés húsgyarapodást ki le-

hetett mutatni, az is olyan petyhüdt volt, hogy nem ért pénzt.

A század tehát pihent. Aludt és nyújtózott. Nem zavarta senki és semmi, mert a tisztikar is ezt csinálta. Tudvalevőleg mindig a tisztikar szokta megzavarni a bakanyúgalmat. Később rájöttek, hogy a semmittevést sem lehet szakadatlanul győzni erővel. Reggeltől estig úgy el lehet fáradni a pihenésben, hogy alig várja az ember, hogy este legyen.

A század unatkozott. Az unalom pedig rossz tanácsadó. Tapasztalatból tudjuk, hogy, ha a gyermek és a katona unatkozik, abból csak a legtrikább esetben szokott jó származni. Ezuttal egy kivételes esettel állottunk szemben, ami a jó és rossz között mozgott. A századon kitört a levélírási düh. Egy tűzvonalban levő hadosztály nem követ el annyi levelet, mint egy pihenő század. A legaggasztóbb volt a dologban, hogy az epidémia a tisztikarra is kezdett áttérjedni. A zászlós már nyakig benne volt a járványban, mert mindennap írt egy rózsaszínű tábori lapot, bizonyos Manyi nevezetű úrileánynak.

A századparancsnok főhadnagy elérkezettnek látta az időt a cenzura életbeléptetésére, nehogy valami számárságot firkáljanak össze a monarchia délkeleti haderejéről. A cenzori megbízást Márki hadnagy úr kapta, aki a boldogult békevilágban gazdasági intéző volt Kondoroson. És mint ilyen, a földnéveléssel érzett

együtt. Ahelyett, hogy lokalizálta volna a levelezési tüzet, még ő élesztette:

— Irjanak csak minél több levelet. Utóvégre a földből élünk, nem ebből a számárságból.

A levelek tehát zavartalanul mentek és a válaszok jöttek. A tartalmuk hol vidámító, hol aggasztó volt. Vidámító volt, hogy Julika már ki tudja mondani az r-t; aggasztó volt, hogy aratás előtt állanak és nincs keblekből. Nehéz sóhajok szakadtak fel a vitézi keblekből.

— Hej, ha mink otthon lehetnénk! Beh másképp menne minden.

Aratás után váratlanul száz rózsaszálát kapott a század az anyapótkerettől, mint utánpótlást. A rózsák őszi rózsák voltak és kissé fonyadtak, semmi katonai illatuk nem volt. De azért ez is jó volt. Sőt nagyon is jó volt, mert a katonai virágkertesztől ekkorra már kifogytak a rezedaszálak.

Nem tudom, látta-e már valaki, mikor két konda találkozik és összeröffen? Nincs az a tehetséges kondás, aki szét tudja választani, míg ki nem röfögte magát. Körülbelül ilyenforma jelenet játszódott le, mikor megérkezett a pótlás.

— János bátyám! Jóska sógor! Mihály koma! Keszeg szomszíd! Ni, az öreg Toppantó is eljött!

A jövevények kipakolták a „hazait.”

— Ezt az asszony küldte. Ezt az anyád

Amiről Genf mindig hallgatott

A gyarmatok aránytalan elosztottsága a kultúrnépek között

Az olasz-abesszín kérdés ügye — bár egyre kevesebbet írnak és beszélnek róla, — még nem ért nyugvópontra. És az olasz-abesszín háborút követő és körülvevő diplomáciai megpolitikai tárgyalásokban és állásfoglalásokban alig szerepel egy tény, amely pedig az afrikai háborúnak is, de a világháborús feszültségnek is legfőbb oka: a gyarmatok aránytalan elosztottsága a kultúrnépek között. A Népszövetség és a kisebb népek védői szerepében fellépő hatalmak diplomáciája mélyen hallgat erről, mintha nem is léteznének kultúrnépek aránytalanul kicsiny területeken s a népi és gazdasági fejlődést szinte teljesen kizáró életkörülmények közé szorítottan, akiknek igazán nincsen választásuk, — ahogy Mussolini mondja: — csak az explózió és az expanzió között; s ugyanakkor mintha nem volnának dúsgazdag államok az életlehetőségek elgondolható maximumával s mintha a népeknek az volna természetes és magátólértelmezhető kötelességük, hogy ezt az aránytalanságot, ha kell, vérük által is megvédjék. A gyarmatok elosztódására vetett egyetlen futó tekintet is meggyőzhet mindenkit arról, hogy a jelen háborús feszültségnek itt kell keresni a magyarázatát, valamint arról is, hogy ez aránytalanságok megszüntetése nélkül a háborút legfőképpen elodázni lehet, de kiküszöbölni nem.

A gyarmatbirtokosok

Között első helyen áll Anglia. Ez a kicsiny szigetország 242.000 négyzetkilométeren 45 millió lakosával 36.4 millió négyzetkilométernyi gyarmatbirtadalomnak az ura. Ehhez jönnek azok a területek, amelyek Anglia fennhatósága alatt állanak: 5.1 millió négyzetkilométerrel, valamint azok, amelyeket Egyiptommal és Franciaországgal közösen birtokol: 2.61 millió négyzetkilométerrel. Ez a gyarmatterület nagyobb, mint Oroszország és az Egyesült Államok együttvéve.

A második hely Franciaországé. Az 531.000 négyzetkilométernyi anyaország, amelyen 74 személy esik egy négyzetkilométerre, 12.1 millió négyzetkilométernyi gyarmattal bír, amelyen 5 személy jut egy négyzetkilométerre. A népesedés szempontjából közmondásosan szegény Franciaország egy évszázad alatt emelkedett a leggazdagabb gyarmati birodalmak közé. Gyarmati fejlődésének Algír meghódítása adott hatalmas lendületet s bár Amerikában és In-

diában elveszítette birtokait, bőven kárpótolta magát afrikai és ázsiai gyarmatokkal. Túnisz-szal, Marokkóval, Madagaszkárral, Indokínával, a keletindiai szigetekkel, úgyhogy gyarmatainak területe az anyaországét húszszorosan múlja felül s mintegy hatvan millióval növelte meg a francia állampolgárok számát.

Egészen különleges helyet foglal el a gyarmatokkal bíró államok között Hollandia. A kis államok közé tartozik, hiszen Hollandiának 34.223 négyzetméternyi területén mindössze 8 millió ember él s mégis hatalmas gyarmatai révén (2.030.400 négyzetkilométer) nagyhatalomnak számíthat. Ővé Délkelet-Ázsia, gyűjtőnéven: Holland-Keletindia, Jávával, Madurával, Szumatrával, Celebesszel, Borneo és Ujguinea legnagyobb részével és számos kis szigettel, amelyek együttvéve az anyaországnak majdnem hatvanszorosát adják.

Hatalmas gyarmatbirtoka van Portugáliának, 2.428.900 négyzetkilométer, valamint Belgiumnak: Kongó s a háború befejezése óta Ruandi és Urundi.

A gyarmatbirtokok ilyen elosztottságára önkénytelenül vetődik fel bennünk a kérdés, mi jut a gyarmatokból más országoknak, amelyek között ismerünk olyanokat is, amelyek részint túl szaporodott népességük elhelyezése, részint túlféjtett iparukhoz a nyersanyag beszerzése, illetve az ipari termelés elhelyezése szempontjából nem lehetnek el gyarmatok nélkül. Ilyenek például Japán, Olaszország és Németország.

Japánnak ma 65 millió lakosa van, évenként átlag 2 millió születéssel s 1.1 millió születési többlettel. Egy négyzetkilométerre 170 ember esik. Terjeszkednie mégsem szabad, mert ez elsősorban amerikai, de egyéb érdekekbe is ütközik. Megkísérelt tehát erőszakkal s amint meghódította Sachalint, Kuantungot, Formosát és Kóreát, úgy vetette meg lábát Mandzsúriában és lépésről-lépésre Észak-Kínában is. Előbbi hódításaival területre 381.250 négyzetkilométerrel 700.000 négyzetkilométerre emelkedett, lakossága pedig 92 millióra.

Olaszország szintén túlnépesedésben szenved: születési többlete évi 400.000. Keves és jórészt hasznavehetetlen gyarmatain népfőlösléget elhelyezni nem tudja és épp Túniszit, amely a legjobban kiegészítene, nem kapja meg, mert Franciaország nem engedi. Hiába vannak itt túlsúlyban az olaszok s hiába tudnák az ország

küldte. Ezt a hugod küldte. Ezt meg Sára küldte. Hogy iltek ebbe a görbe országba?

— Lopjuk a napot. Hát otthon? Hogy ment a takarás?

— Fájnul. Kaptunk muszkafogyókat. Nagyon érték a mezei munkát, akárcsak mink. Oszd derik, jóra való emberek. A fene hitte volna ruholok. Az asszonyok nagyobbbríze télire is megtartott egy-egy muszkát. Legalább lesz, aki a jószágot gondozza; fát vágják, vizet hozzik be; meg miegymás.

A vitézi arcok elkomorodtak.

— Ejnye, az ántiját ennek a muszkakérdésnek:

Ettől kezdve a század teljesen megváltozott. Morózus, ingerlékeny és ölére hajlamos lett. A századparancsnok szerint ezt a felgyülemlett energia okozza. Ezért elrendelte a reggeli csuklógyakorlatokat, harcászati kirándulásokat és éjjeli tábori őrök felállítását. Mind olyan lelki gyakorlatok, amelyek orvosilag is javulva vannak a felesleges energia levezetésére.

A zászlósnak is bizonyos lelki elváltozások mutatkoztak. Valahányszor szertelt egy guzlicát és a magányba elvonulva szorgalmasan gyakorolta magát. A századparancsnok először meg akarta figyelteni, de később lemondott róla; látván, hogy nem közveszélyes.

— Micsoda cincogás az? — kérdezte Márki szolgálatos tiszt úr éjjel tizenegykor a harmadik számú tábori őr megfigyelőjét.

— A zászlós úr guzlicázik Zorkának.

— Ejha! No lám csak. — És elindult a hang irányába.

A zászlós éppen akkor végzett a Kraljevics Mirkó hőstetteivel. Zorkáké kigyúlt a méceses és beinvitálták a zászlóst. Megkínálták szárított kecsketejjel, amit az jobb ügyszőz méltó undorral fogyasztott. Később nagy tárgyalásba fogtak, ami főképpen jelbeszédéből állott, mert nem értették egymást. De végül mégis csak dülőre jutottak. Ekkor az öreg Zorkáké homlokon csókolták a zászlóst, a zászlós pedig szájon csókolt a fiatal Zorkát. Majd hóna alá kapta a guzlicát és elkészönt.

— Nem értelek, — mondta Márki hadnagy úr a zászlósnak, mikor szembe találkoztak.

— Pedig a dolog egészen világos. Elveszem Zorkát. Most egyeztem meg az öregekkel. Adok érte egy mulit, tíz juhot, öt kecskét és száz koronát.

A hadnagyot nevelő görce vette elő:

— No és mi lesz Manyival?

— Manyi túlhaladott álláspont. Eljegyezte magát egy fogoly muszkakapitánnyal, akinek száz ménese van a Kaukázusban.

A két urat egy kis meglepetés várta. A tábori őrök már be voltak vonva és a század vak buzgalommal készült. Egy óra múlva indulni kell Udínébe. Mars újra kegyelmébe vette a századot.

* Gyomorhajos embereknek nagy megkönnyebbülést okoz, ha félórával étkezés előtt három-négy evőkanálnyi természetes „Ferenc József” keserűvizet vesznek be. Az orvosok ajánlják.

előnyeit a franciáknál sokkal jobban kihasználni. Amerika is elzárta kapuját az olasz bevándorlás elől s az Olaszországgal szomszédos államok sem engednek be olaszokat nagyobb tömegben.

Ugyanez áll Németországra. A születési többlet ott is 4—500.000-re rúg s a háború után megszállt területekről az anyaországba visszazömlött tömegek nem találhattak elegendő életlehetőséget. A háború utáni első években történt kivándorlás még jelenthetett az országnak némi könnyülést, de ez már szinte megállott (1932-ben 10.225-re süllyedt), ami a helyzetet csöppet sem enyhíti, inkább súlyosítja.

S amilyen akadályokkal a német kivándorlásnak, olyanokkal kell a német ipari termékek értékesítésének is találkozni és megküzdnie. Mint nagyfejlettségű ipari államnak föltétlen szüksége van nyersanyagforrásokra, áru elhelyezésére nemkülönben, annál is inkább, mert a kultúr államok mint általában, a német ipari áruk előtt is elzárják sorompókat. S ha Olaszországra és Japánra is érvényes Mussolini alternatívája: vagy expanzió vagy explózió, érvényes Németországra is, sőt érvényes más, kisebb, de hasonló szükségben szenvedő államokra is.

Már pedig a gyarmatokkal jól ellátott államok semmit annyira nem elleneznek, mint más államok terjeszkedését. Akkor azonban félt, nagyon is félt, hogy a még most is befejezetlen olasz-abesszín konfliktus az explózióknak csak a kezdetét jelenti. Ez az, amiről Genf hallgat.

Meghalt az esküvője után Botár Vilmos ciuci pénzügyigazgatósági főpénztáros

A tragikus menyegzői lakoma

Mercurea-Ciuc. Sajtá tud. Mélyen megrendítő hirtelen haláleset történt a várossal összeépült Toplița-Ciuc községben. Botár Vilmos, a ciuci pénzügyigazgatóság 34 éves főpénztárnoka csütörtökön délután hat órakor tartotta a község templomában esküvőjét Gái Lenke urileánnyal. Az esküvő a legkedvezőbb hangulatban folyt le és a szűkebb rokonság körében vidáman ült asztalhoz az új pár. Botár főpénztárnok magas, atlétatermelő fiatal ember volt, akin, amikor az esküvői lakoma közben, úgy éjfél után két óra körül, rosszul lettől kezdett panaszkodni — mindenki nevetett. Soha életében nem volt beteg. A család felkérésére mégis külön lakására vonult az új pár. Botár otthon is tovább panaszkodott, hogy nagyon fáj a feje és az esküvőn felöltött fekete ruhájában kiment az udvarra, a friss levegőre. Felesége sem tulajdonított most sem nagyobb fontosságot a dolognak, mert tudta, hogy férje nagyon mértékletes, szolid ember és muló rosszulletnek vélte a fejfájást.

Mégis, amikor már huzamosabb ideje az udvaron tartózkodott a férje, ő is kiment az udvarra, ahol az egyik fa alatt férjét a földön találta. Nyomban felsikoltozta a szomszédokat, a lakodalmi vendégeket, akiknek segítségével ágybafektették. Az elhívott orvos minden beavatkozása hiábavaló volt: az életerős fiatal férfi, az ujdonsült férj csakhamar kiszenvedett. Az orvos szívzúrlódást állapított meg.

Botár egyike volt azoknak a magyar tisztviselőknak, akik az állam nyelvét hiábatalanul megtanulták. Jelkiismeretességükkel, mintaszerű szorgalmukkal és szakavatott hozzáértésükkel valóságosan nélkülözhetelenné tették magukat. Megtestesült mintaképe volt az előzékeny, korrekt, mindig jóakaratu és jóindulatu tisztviselőnek. Ezer erényei révén érte el, hogy felsőbb hatóságai a legnagyobb bizalomra méltatták és magyar tisztviselő létére az állam millióinak kezelésével bízták meg. Soha egyetlen szabálytalanság sem fordult elő az ő pénzkezelésében.

Hirtelen és váratlanul, tragikus körülmények között történt halálesete így nemcsak hozzátartozóinak, a pénzügyi tisztviselői karnak, hanem a megye egész lakosságának mélyes részvételt váltotta ki.

A Guadarrama hegység melletti harcból mindkét fél visszavonult

Juan herceg Spanyolország új király-jelöltje. — A fölkelők kormányja a baráti kapcsolatot fenntartásáért kérte az olasz kormánytól

Párisból jelentik: A határra érkezett jelentés szerint a Sierra Guadarrama melletti vívott ütközet eredménytelen maradt. A fölkelők és a kormánycsapatok megerősített állásaikba vonultak vissza. Mindkét fél a döntő ütközetre készül. Ez a készülődés előreláthatólag több napig eltart.

Különös politikai jelentőséget tulajdonítanak annak, hogy Rocca őrnagy, Juan herceg személyi szárnysegéde Burgosba érkezett. A spanyol monarchisták Juan herceget akarják királlyá koronáztatni.

Olaszország nagyon érdeklődik, semleges marad.

Rómából jelentik: Hivatalosan jelentik, hogy a Cabanellas tábornok elnökletével megalakult spanyol kormány táviratot intézett az olasz kormányhoz, bejelentve megalakítását. Együttal kifejezte azon reményét, hogy továbbra is megtarthatják a szívélyes és baráti kapcsolatokat a külföldi hatalmakkal.

Olasz illetékes körökben a spanyol helyzetet továbbra is nagy érdeklődéssel, de teljes semlegességgel figyelik. Ennek megfelelően a távirathoz sem fűztek semmi megjegyzést.

A budapesti spanyol követség egész személyzete csatlakozott a fölkelőkhez.

Budapestről jelentik: A budapesti spanyol követség a Magyar Távirati Iroda útján közli, hogy Don Carlos Arcos Cuadra spanyol ügyvivő péntek este táviratot intézett a madridi külügyminiszterhez. Ebben bejelenti, hogy a budapesti spanyol követséget és konzulátust a burgosi kormány rendelkezésére boosátotta.

Eskütétel Cid sirja előtt.

Burgosból jelentik: Ideérkező és a fölkelőkhez csatlakozó önkénteseket ünnepélyes formában esketnek fel Cidnek, a nagy spanyol nemzeti hősnak sirja előtt. A hivatalos esküforma a következő:

„Itt, a nagy Cid sirja előtt fogadom, hogy mindhalálig küzdeni fogok Spanyolország és az egyház becsületéért és dicsőségéért.”

A katolikusok kétségbeesett helyzete Spanyolországban.

Rómából jelentik: A bécsi „Reichspost” itteni tudósítója értesül, hogy a Vatikánhoz naponként tömegesen érkeznek jelentések, amelyek a spanyolországi katolikus lakosság

A spanyol forradalom színhelyéről.

Mola tábornok tisztjei nyilatkoznak az újságíróknak.

és intézmények kétségbeesett helyzetét tárják fel.

A jelentéseknek már az elküldése is a szó valódi értelmében életveszélyes.

A tudósítások szűkszavúak s olykor késedelmesekek ugyan, de minden tekintetben alkalmasak arra, hogy a polgárháborúba keveredett állam zürzavaros viszonyaira és véres eseményeire rávilágítsanak.

A vatikáni államtitkárság előtt egész tömege fekszik a legmegbízhatóbb jelentéseknek, amelyek katolikus szervezetek, főleg Szent Ferenc-rendi barátok tömeges kivégzéséről számolnak be. Rendre gyilkolják a beléggáplással foglalkozó nővéreket is, valamint a női szervezeteknek azokat a tagjait, akik kizárólagosan jótékonyági tevékenységet folytatnak a karitatív kongregációk kötelékében.

A templomok, kolostorok és egyéb egyházi rendeltetésű zárdák felgyújtása, kifosztása napirenden van. Rablóbandák és terroristák támadnak az Egyház szolgálóira és intézményeire.

A legkisebb ellenállás az egyházi személyek, vagy a hívők részéről bebörtönzésre vagy halálbüntetésre ad ürügyet.

A Vatikán hivatalos lapja, az „Osserva-

Katalániában kormányválság támadt a fölkelők elleni harcok sikertelensége miatt

Barcelonából jelentik: A katalán hivatalos csapatok a szomszéd tartományba vonulva, támadást kíséreltek meg az ottani fölkelők ellen. A kísérlet nem sikerült, ami erős visszahatást okozott. Emiatt a katalán tartomány külön kormánya pénteken lemondott. Casanovas

tore Romano“ azt írja, hogy Európa a spanyol polgárháború következtében a legvégső keresztutig jutott s végre választania kell: az emberséget, vagy a barbárságot akarja-e?

Juan vezetésével megalakult az új katalán kormány. Az új kabinetnek tizenöt tagja van, közülük kilenc katalán, három szocialista, kettő pártönkivüli. Az egyik pártönkivüli Sandeno alezredes, honvédelmi miniszter.

A flamandok külön népközösséget alkottak Belgiumban

Nagy összejövetelükön kimondották, hogy politikai önkormányzatot követelnek

Amint tudvalevő, Belgiumban két vezető nemzetiség van: a flamand (némethez közelálló) és a vallon (franciához közelálló). Hivatalos nyelv azonban jósokig a francia volt, míg 1930-ban a flamand nyelvet is egyenrangúnak nem nyilvánították. Különben a statisztika szerint Belgiumban 51 százalék a flamand lakosság, 45 a vallon, s a többi német.

A flamandok most vasárnap Löwenben, a híres katolikus egyetem székvárosában országos összejövetelt tartottak, melynek dr. J. van der Wyer egyetemi tanár volt az elnöke. Az összejövetelt a következő szövetségek rendezték: a „Flamand Katolikus Országos Szövetség”, a „Flamand Katolikus Póiskolai Szövetség” és az „Uj-Flandria Egyesület”. E szervezetek tagjain kívül Flandria minden politikai és közművelődési szervezete megbízottat küldött ki, s megjelentek a parlament összes flamand nemzetiségű képviselői és szenátorai.

A kongresszus elhatározta, hogy megalakítja a flamandok nagy népfőntjét. A kongresszus elnöksége teljhatalmat kapott a következő munkarend végrehajtására:

1. A nagy flamand népfőnt megszervezése minden pártpolitikai kereten kívül.
2. Flandria gazdasági újjászervezése, s a flamand kis- és középipar megvédése a vallon nagyipar befolyásától.
3. Harc a nagykapitalizmus és a marxizmus ellen.
4. A közoktatás, művészet és tudomány ügyének flamand szempontból való újjászervezése.
5. Gazdasági közeledés Hollandiához.

6. A francia-belga titkos katonai szerződés hatályon kívül helyezése.

7. Közkegyelem a flamand nemzeti mozgalom elítélteinek.

8. Politikai önrendelkezési jog Flandria részére.

9. A flamand nemzetiségű összes parlamenti képviselők és szenátorok összefogása a kongresszusi munkarend értelmében.

Goga Octavian Berlinbe utazott

Bucurestiből jelentik: Goga Octavian, a nemzeti keresztény párt vezére, tegnap elutazott Berlinbe. Goga résztvesz az olimpián és hazatérése után Sibiuban tart gyűlést, amelyen választ Măniunak és Vaidának. Októberben országos kongresszust hív össze Goga Bucurestibe.

Bucurestiből jelentik: Argetoianu, aki hosszabb időt töltött külföldön és Berlinben is volt, tegnap hazaérkezett a fővárosba. Argetoianu nem sokáig marad itthon és néhány nap múlva már ismét elutazik.

Titulescu Cap Martinban, Leon Blum Romániában. Bucuresti. Saját tud. Titulescu külügyminiszter Cap Martinba utazott, ahol hosszabb ideig tartózkodik. — A fővárosi lapok azt a hírt közölték, hogy Leon Blum francia miniszterelnök augusztus első felében ellátogat Romániába. Hivatalos részről ezt a hírt nem erősítették meg.

Közelítsék a háziasszony ideje!

A háziasszony leghasznosabb segédeszköze — a gyümölcsök és gyümölcszörpök frissentartására és konzerválására — a

Bayer-Salicilsav

Minden szaküzletben kapható (gyógyszertárakban, drogeriákban, fűszerüzletekben)

A „Bayer” név és a Bayer kereszt kezeskednek a sohasem változó, kifogástalan minőségért

A gyümölcs értékesítése

Kaczián Kálmán dr., a belföldi gyümölcstermelés kitérő szakértője. Cikkeit lapunk hasábjain mindig szívesen látjuk — sajnos, sokszor nélkülözük. Noha a mi információink egyes vonatkozásokban eltérnek a jelles szakiró kifejezetten Oradeára korlátozott közléseitől, — annál nagyobb készséggel hozzuk nyilvánosságra értékes megállapításait, mert így a kérdést a legfontosabb tényező, a termelő szempontjából is megvilágítjuk. Azt azonban tagadjuk, hogy az eladói és viszonteladói, valamint az exportőr kissé deprimált nyilatkozatai lelohaszthatnák a termelés iránt mutatkozó kedvet. Viszont mi is valljuk, hogy munkára és nem panaszkodásra van szükség. Ma még — fájdalom — több a panasz, mint a munka (Szerk.)

E lap 170-ik számában „Gyötrő gondok a gyümölcsértékesítés arcvonalán” címen megjelent cikk hozzászólást kíván a termelők részéről. A cikk alapjául szolgáló információkat, ugyanis, nem tartom elég tárgyilagosnak és így a cikkből levonható tanulságok alkalmasak lehetnek arra, hogy a gyümölcs termelése iránt megmozdult kedvet elvegyék.

Az idei év általában a közepesen aluli mennyiséget adja a rendes gyümölcstermelésnek. Erési időben azonban 12—18 nappal előbb van a természet mint más évben. Elkésérről tehát nem lehet szó. Legalább is Oradeán és vidékén ez így van.

A gyümölcsárak általában magasabbak az utolsó három év átlagáránál, kivéve az elmúlt évet, amely teljesen gyümölcs nélkül ment el, amikor csak alma volt, de semmi nyári és őszi gyümölcs nem termett.

Az idei magasabb gyümölcsárakat csak a málna és meggy nem érte el. Ezek ára jóval alatta maradt más évekkal szemben. E két gyümölcsben szokatlanul nagy termés volt. Ezek áránál is a kedvezőtlen kialakulást nem a kereskedelem, de a termelés szervezatlensége okozta. Régi hiányossága a termelésnek, hogy nem tömeg, de a sokféleség természetére rendezkedett be. Ugy a málna, mint a meggy különösen kedvelt gyümölcse a konzervgyártásnak. Akár a házi kompót készítését, akár a nagy ipari feldolgozást tekintjük, e két gyümölcs ott szívesen látott, sőt nélkülözhetetlen.

Az idei nagy termés, sajnos, mégis rosszul értékesíthető felesleget adott. Ennek azonban nem a kereskedelem és nem is a konzervgyárak az okai. Mindkettő csak tömeggyümölcsöt vehet át, vagyis ugyanazon fajtaból, ugyanolyan osztályú és erettségű gyümölcsöt mázsa, illetve vagonszámra. A kereskedelem kis mennyiséget nem szállíthat, ezzel csak a szomszédos piacokról bejáró kiskereskedők, kofák foglalkozhatnak. A konzervgyárak pedig csak vagonos tételek feldolgozására rendezkedhetnek be. A tanulság ebből, hogy a termelésnek szervezettebb

ben kell történnie. Amíg az összefüggő gyümölcstermő körzetek nem rendezkednek be az egységes termelésre, addig a gyümölcsárak emelkedésére ne számítsunk. Addig ne beszéljünk a leküzdhetetlen magyarországi konkurrenciaról, mely, állítólag, lehetetlenné teszi az exportot. Az exportot azok a tanulni nem akaró termelők teszik lehetetlenné, kik nem akarják felismerni, hogy csak összefogás hozhatja meg az eredményt: az exportnak anyagot adó tömegtermelést.

Nem kívánhatjuk a CFR-től sem, hogy üres hűtő vasutikocsikat szaladgáltasson a rapiddal az export elősegítése céljából.

Kételem van azon francia barackhegyek felől, melyek eladatlanul tornyosulnak a kofák előtt. Ezek csak a selejtes árukból emelkedhetnek. E gyümölcsből a jó portékát az oradeai termelők igen jó áron árusítják már vagy három hete.

Eppen az őszibarack okszerű termesztését hívom fel például arra, hogy a tömegtermelés milyen szép haszonnal jár. Oradeán 6—8 éve

indult meg az intenzívebb termelése e nemes gyümölcsnek. Oradeának úgy klímája, mint talaja kiválóan alkalmas az őszibarack termesztésére. Több termelő van már, ki holdakat ültetett be őszibarackkal. Az ültetés e nagyobb termelésnél tervszerűen történik. Ugyanezen fajtákat termelik nagymennyiségben.

Az idei termés mutatta meg legelőször az együttműködés eredményét. Az ápolat barackok gyönyörű gyümölcscsel fizettek. A kereskedelemnek nem 5—10 kilónként kellett már őszszévesárolni a barackot, de egyes termelőknél mázsaszámra kapta ugyanazon fajtát. A romániai kereskedők tömege látogatja ma már az oradeai hegy ismert nagyobb baracktermelőit és ott a helyszínen jóval magasabb árat fizet, mint amilyenért a kistermelők a piacon különként mérik.

Oradea gyümölcstermelői megindultak a helyes uton. Ha az összetartás közöttük nem lanyhul és a baracktermelés intenzívitása az elért tempót megtartja, úgy néhány év múlva Oradea Romániának számottevő gyümölcstermő helye lesz.

De ehhez munkára és nem panaszkodásra van szükség.

Dr. Kaczián Kálmán.

Erdeklődik a külföld, de szükségletei beszerzéséről inkább a többi gyümölcstermelő államokkal tárgyal

Bucurestiből jelenti az „Argus”: Románia angol kereskedelmi attaséja, a kormány utasítására most tanulmányozza az angol gyümölcspiacot s utánanézi, hogy milyen gyümölcsöket tudna Románia az angol piacon elhelyezni.

Az attasé jelentése szerint, a gyarmatok, az Egyesült Államok s Olaszország almával és körtevel teljesen ellátja Angliát. Más azonban a helyzet a dió és a szőlő tekintetében. Angliának jelenleg Bulgária a fő szőlőszállítója. Bulgária az ugynevezett „Afusáli” szőlőfajt szállítja, ez a szőlő vastaghéjú, húsoszemű és kitűnően bírja a szállítást. Az angol kereskedők hajlandók kapcsolatba lépni a romániai szőlőtermelőkkel, ha ugyanezt vagy pedig hasonló tulajdonságú és minőségű szőlőt tudnak szállítani.

Azonkívül érdeklődnek az angol kereskedők a román dió után is. Az angolok szívesen vásárolnának romániai diót, amelyet tisztítva kellené szállítani.

Franciaország főképpen alma után érdeklődik (piros alma és sárga ranett.) Azonban oly minimális összeget (12 lejt kg-ként) akar fizetni, amilyen áron télen belföldön is elkeli. A francia kereskedők panaszkodnak, hogy a román áru — kellő válogatás híján — igen sok esetben meg-

romlott s emiatt félnek a románai szállításoktól.

Lengyelország is igen melegen érdeklődik a román szilva után. Nemcsak frissen szeretné, hanem aszalt szilvát is keres, de kizárólag a „Boszniai” fajtaból. Mert Lengyelország Bulgáriából s az Egyesült Államokból szerzi be szilva-szükségletét.

Soha nem kételkedtünk abban, hogy a romániai gyümölcsnek is lenne piaca, ha oly árut tudnánk szállítani, amelyek felveszik a versenyt a nagy gyümölcstermelő államokkal. Jogos aggályaink csak ott kezdődnek, amikor azt látjuk, hogy az értékesítési intézkedések olykor késsedemesek, olykor elégtelenek, olykor célszerűtlenek. Főleg pedig a transzylvániai és banati érdekeket figyelmen kívül hagyók. Ne feledjük: a bánya-vidéki és maramuresi gyümölcsre néhány értékesítési évadban iszonyu csapást mért a Basarabianak biztosított kedvezmény, meg az ó-királyság dédelgetett helyzete. Nagyon jó lenne, ha e tényeket fontolóra vennék azok, akik fölügyesen intézik el a nagyon is indokolt panaszokat.

Az olimpiai tűz futása és a nagypolitika

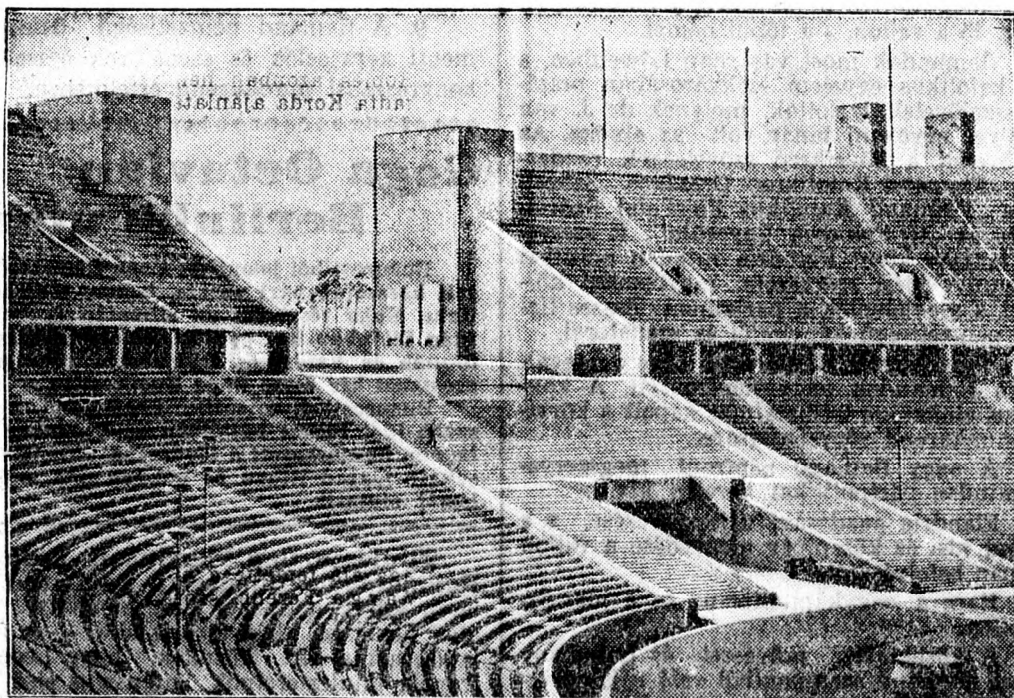
Németország elítéli az ausztriai tüntetést. — Prágában a marxisták tüntettek

Bécsből jelentik: A szerda esti tüntetéssel kapcsolatban a bécsi német követség hivatalos közleményt adott ki, melyben megállapítja, hogy a 150 letartóztatott között mindössze egy német állampolgár van, de az is politikailag teljesen ismeretlen egyén. A közlemény a leghatározottabban elítéli az olimpiai eszme politikai célokra való fölhasználását. Osztrák körök a közleményt nagy meglepéssel fogadják.

A berlini sajtó szintén elítéli a tüntetéseket. A legtöbb lap úgy állítja be az eseményeket, hogy azokat marxista elemek készítették elő, hogy ezzel ártanak Németországnak és a nemzeti szocializmusnak.

Bécsi magánjelentések szerint a letartóztatottak száma többszáz, de a hatóságok nem közölnek pontos adatokat.

Prágából jelentik: Csütörtök este, amikor az olimpiai tűz Prágán keresztül futott, szociáldemokraták és kommunisták heves tüntetést rendeztek Németország ellen, hangosan szidták Hitlert és a Harmadik Birodalmat. A rudórság 22 embert letartóztatott.

A maratoni kapu, amelyen a berlini olimpián résztvevő versenyzők felvonulnak.

HIREK

Központi munkaszervező, kiadói és elosztói tevékenység helye
Oradea, Strada Regele Carol II. 5.
ELŐFIZETÉS ÁRAK. Hétoldos: Egész évre 200. (Gyűjtés 40) negyedévre 80. (Gyűjtés 20) le. Hónaponta: Egész évre 50 P. fél évre 25 P. negyedévre 15 P. Egyes száma ára 20 fillér. Vasárnap és ünnepek 20 fillér.
 Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 80.037.
 Telefon: 27.

Felolvaszerkesztő: **PERÉDI GYÖRGY**
 Csuji szerkesztő: **dr Sulyok István**
 Csuji, Piata Unirii 13.

Kéziratokat nem ösztönk meg és sem ednnek vissza. Csak a választékos magánlevelekre válaszolunk.

Időjárás

Az időjárás-kutató intézet jelentése szerint a várható időjárás: Nyugat felől lassu javulás, a szél gyengül, az eső kelet felé elvonul, a hőmérséklet nyugaton emelkedik.

Személyi változások az albalial római katolikus egyházmegyében. A legújabb kiadott püspöki körlevél közli: *Csathó Ferenc* Páuleni községbeli plébánost saját kérésére augusztus elsejétől kezdve ideiglenesen nyugdíjazták. — Plébános-jelkészekké nevezettek ki: *Pászka* Ágoston Vița-ba, *Csató* Gyula Glăjărie-be, *Völgő* István Gărbou-ba, *Ráth* János Sapărtoc-ba, *dr Bruckner* Ernő Cugir-ba, *Balás* Lajos Vărsag-ra, *Köpeczy* János Stănceni-be, *Molnár* Lázár Crăciunel-be. — Adminisztratív jelkészek lettek: *Gánya* Albert Nășăud-ban, *Endes* József Ditrău-Hodos-ban, *Id. Balás* Lajos Păuleni-ben, *Sinka* Antal Mărtanuş-ban, *Văgási* Domokos Atid-en, *Balás* András Căluşer-en, *Ádám* Imre a somes-megyei Cornesti-ben, *Madarász* János Chida-ban. — Kórházi jelkészek lettek *Clujon dr Tölgyes* Lajos, helyettes vallásnár *Alba-Iulian* a Mailăth liciumban *dr Sturek* Emil, ugyancsak helyettes vallásnár a *Mercuria-Ciuc-i* katolikus liciumban *dr Balás* Dezső. — Segéd-jelkészek lettek: *Fuchs* Gábor Sibiu-ban, *Jakab* Antal Clujon, *Antal* József Alba-Iulia-n, *Rácz* György Plăseşti de Jos-on, *Ambrus* Szaniszló Petroseni-ben, *Miklós* Elek Ditrău-ban, *Labud* Antal Gheorgheni-ben, *Miklós* László Odor-heiu-n, *Ambrus* Zoltán Cărtă-ban, *Szekely* Ferenc Poian-ban, *Kosza* József Eremitul-ban, *Csiklány* György Lăzăreabán, *Várbeli* István Sănmartin-ban, *Bogács* István Sănsimion-Cefă-tuia-ban és *Valovics* István Ciuc-Săngeorgiu-ban.

Augusztus tizenötike előtt tilos a díszüret. Bucureşti. Saját tud. A földművelésügyi miniszterium körrendeletet küldött az ország összes mezőgazdasági szolgálatainak, intézkedéseket kérve arra vonatkozólag, hogy a díszüretet aug. 15-e előtt sehol se kezdjék meg.

Az oradeai régészeti egyesület közgyűlése. A „Bihorvármegyei és Oradeai Régészeti és Történelmi Egyesület” 1936. augusztus 2-án délután 5 órakor a muzeum nagytermében tartja ezévi rendes közgyűlését, s erre az egyesület tagjait ezúton is tisztelettel meghívja az elnökség. Táragsorozat. 1. Elnöki megnyitó. 2. Dr. Biró József: Az egyesület története. (Felolvassa az elnök). 3. Titkári jelentés. 4. Számvetés az elnöki jelentéséről és a múlt évi számadás bemutatása.

Szeptemberre halasztják a román-magyar kereskedelmi tárgyalások megkezdését. Bucureşti. Saját tud. A napokban négy hónapja lesz annak, hogy megkötötték a román-magyar kereskedelmi szerződést. Ez idő alatt nyilvánvalóvá vált, hogy a szerződés alkalmazása keresztülvihetetlen. Augusztus 5-re hívták össze ismét a román-magyar gazdasági delegációt Sinaiába, amely hivatalosan a szerződés módosítására. De az elmentek oly nagyok s az értekezlet előkészítése oly nagy munkát igényel, hogy a konferencia augusztus 5-én nem lesz megtartható. Valószínűleg egy hónappal fogják elhalasztani.

El akarták rabolni a kanadai ötös ikreket. Newyorkból jelentik: A kanadai ötös ikreket el akarták rabolni. Kora reggel géppisztolyokkal fölfegyverzett egyének hatoltak be az épületbe, ahol az ikrek élnek, a portást ártalmatlanná tették s az apólonőket bezárták egy szobába. Nagy meglepetés érte azonban őket, amikor be akartak az ikrek lakosztályába hatolni: a bejárat előtt 10 rendőr állta útjukat. Heves összeütközés után a rablók egy részének sikerült elmenekülni. Az egyik sebesült bandita elmondotta, hogy nem számítottak ilyen erős ellenállásra. Elmondotta még, hogy a „vállalkozás” előzetes költségei 16 ezer dollárt emésztettek fel s váltásdíjként 150 ezer dollárt akartak kérni.

Miért lett oly közkedvelt a világhírű amerikai „Gastro D”?

Mert a legkitűnőbb gyógyszernek bizonyult súlyos gyomor-, epe-, vese és májbetegségeknek. Kapható gyógyszerárakban és drogériákban, vagy megrendelhető 130 lei utánvétellel Császár gyógyszerárban, Bucureşti, Calea Victoriei 124.

Pacha püspök Satu-Maren. Timisoara. Saját tud. *Pacha* Ágoston dr megyepüspök, aki a katolikus nagygyűlés után tudvaleg Karlsbadba utazott, onnan most visszatér. Hazatérőben meglátogatja Satu-Maren *Fiedler* István megyepüspököt s néhány napig a vendége lesz. Erre az időre *Ferch* Mátyas timisoarai apátkanonok is Satu-Marera utazik.

Cigaretta-papirgyártat létesít a kormány. Bucureşti. Saját tud. A pénzügyminiszteriumban tanulmányozzák egy cigaretta-papirgyártat létesítésének kérdését. A tervek szerint a gyár a legmodernebb berendezésű lesz.

Ajtay Árpád halála. Rosia-Montanáról jelentik: A napokban elhunyt Rosia-Montanán *Ajtay* Árpád hatvanéves bányabirtokos, bánya- és takarékpénztári igazgató. Temetése az elmúlt nap folyt le. A szertartást *Taar* Mihály abrudi lelkes vezette s a gyászszertartás alatt az abrudi Református Főfőker gyászadalokat énekelte. Hatalmas tömeg kísérte a koporsót a család sírboltjához s ott Nagy Domokos helyi unitárius lelkes búcsúztatta az elhunytat. Az abrudi cigányzenekar a bányász-indulót játszotta, miután a koporsót elhelyezték a sírboltban *Ajtay* Árpádot feleségén kívül két gyermeke, János és Géza gyászolják.

Súlyos városi adót róttak ki a pékekre, akik a kenyérrak emelését követelik. Timisoara. Saját tud. A pékek az új kenyérendszere való tekintettel a kenyérrak emelését kérelmezték. A városi időközi bizottság az armamaximál bizottság meghallgatása után elutasította a kérelmet. A pékek erre hatalmas küldöttségben jelentek meg a városházán, a malmok több képviselőjével egyetemben. Kifejtették, hogy egyrészt a buzaárak emelkedtek, másrészt új terheket kell viselniük, — míg a város részéről a közönség érdekeire hivatkoztak. A pékek erre az új városi adóra is utaltak, amit most vetettek ki a közgazdasági törvény alapján. Ennek az új törvénynek intézkedései szerint a városnak jogában áll fehérenyér darabja után huszonöt, egyéb kenyér után tizenöt banis taxát szedni, kifli, zsemlye s más sütemény után pedig darabonként 40 banit. A város a kivetést pauszáltszeggben ejtette meg, úgyhogy van pék, akinek napi kétszáz leit — évi hetvenkétezer leit — kell a közeli napokban befizetnie. Másoknál huszonöt leit s a legkisebbeknél is vagy tízezer leit tesz ki az új városi adó. A városházán végül kijelentették, hogy a jövő hét elején újra összeül az armaximál bizottság s a kenyérrak kérdését újból lefolytatja.

* **Elhizánál, szívelzsírosodásnál és májelzsírosodás** esetében reggel, délben és este egyharmad pohár természetes „*Ferenc József*” keserűviz — félórával az étkezés előtt bevéve — rendkívül értékes házi szer, melynek hatása gyors, biztos és mindig kellemes. Az orvosok ajánlják.

Festőművész, mint életmentő. Timisoara. Saját tud. *Periamon* *Niedermayer* Károly cipész tizennégy éves Károly nevű fia a Mures folyóban fürdés közben életveszedelembe került. A víz olyan helyre sodorta, ahol már többen életüket veszítették. A fiu kétségbeesetten kiáltott segítségért, de a közelben csak nők tartózkodtak, akik nem merték megközelíteni a veszélyes helyet. Már-már ugylátszott, hogy a fiu elveszett, amikor a távolabb tartózkodó *Ferch* *András* festőművész lett figyelmessé a dolgra. Minden további nélkül a folyóba vetette magát s bár a fiu görcsösen és mereven mindkét lábába kapaszkodott, sikerült őt nagy erőfeszítések árán az örvényből a partra kihoznia.

MARGUERITE BOURGET:

A megtört pecsét

(Regény).

A modern kor viadói házassági problémáinak egyik érdekes esete. Tündöklő, forró és színes regény, az új francia társadalom és francia vidék remek rajza.

Ara 95 lei és 15 lei portó.

Kapható könyvosztályunkban.

Bezárják az oradeai kávéházakat, ha érvényben marad a rómi rendelet. Mi is közöltük a belügyminiszter körrendeletét, amelyet a rendőrhatalóságokhoz küldött s amely szerint ismét tilos a kávéházakban, éttermekben rómit, brizset játszani. A hír nagy izgalmat keltett a városban, annál is inkább, mert a rendelkezés nem augusztus 31., hanem július 31-iki hatállyal lépett volna érvénybe és mert ha a rendelet valóban így értelmezendő, akkor az összes oradeai kávéházak becsukhatják kapuikat. Az oradeai kávéások szindikátusuk útján tiltakoztak a rendelet ellen. Telefonon beszéltek a cluji, aradi, timisoarai, braşovi és targumuresi kollégáikkal, akik azt mondták, hogy ezekben a városokban nem is adták ki ezt a rendeletet. A kávéások természetesen a legerélyesebben állásfoglalnak a rendelkezés ellen s azt hangoztatják, hogy itt valami végzetes félreértésről lehet szó. Amennyiben a rendeletet nem vonják vissza, az oradeai kávéások elbocsátják alkalmazottaikat és bezárják a kávéházakat. Biztosan hiszik azonban, hogy erre nem fog sor kerülni, mert a rendelet megcáfolja az 1935. júliusában kiadott és a Monitorul Oficialban is megjelent rendeletet, amely megengedi a rómitjátékot a kávéházakban.

Visszaállították az üzletek régi záróráját. Timisoara. Saját tud. Augusztus 1-ével a városban ismét a régi zárórákat állították vissza. Az üzletek délben, nem mint eddig, egy óráról négyre, hanem egytől három óráig maradnak zárva. Az esti záróra nyolc helyett hétkor van, kivéve szombati napon, amikor egy órával tovább lehet este nyitva tartani.

Kiemelnek a tengerből egy négyszáz év előtt elmerült kincseshajót. Az Armada 1588-ban elsüllyedt pénztára régóta izgatja a kincsevágók fantáziáját, mert állítólag a spanyol hajóhad kincszállító vitorlásán, a Florencián hárommillió angol fontnyi értékű zinarany, vertarany és ezüstpénz süllyedt el a Tobermory-Bay öblében. Egy holland mérnök most új buvárharangot talált fel, amelynek szerkezetét titokban tartja, mert ezzel akar lemerülni többszáz méternyire a tenger alá a dicsőséges spanyol Armada elsüllyedt kincseinek kiemelésére.

Luminálmérgezéssel szanatóriumba szállították Halom Dezsőné. Budapestről jelentik: *Halom* *Dezsőné*, az Ingatlan Bank igazgatójának édesanyja pénteken délután lumináltól rosszul lett. A svábhegyi szanatóriumba szállították, ahol az orvosok kezelés alá vették. Az idős hölgy a házbeomlástól katasztrófa és következményei miatt használt idegcsillapítót.

Filmszínész lett egy satumarei banktisztviselő. Satu-Mare. Saját tud. *Hoblea* *Tibor* 24 éves banktisztviselő, aki rendkívül elegáns, ki-sportholt, rokonszenves megjelenésű fiatalember, városszerte nagy népszerűségnek örvendett. A csinos fiatalemberről tömérdek amatőrfénykép is készült s e képek közül többet barátai elküldtek *Korda* *Sándornak* Londonba. Ugy látszik, hogy a nagy filmrendezőnek megtetszett a satumarei fiatalember, mert a napokban levelet és nagyobb összeget kapott Londonból *Hoblea*: amelyek egészen meglepetésszerűen érték a fiatal devizort. *Hoblea* azonban nem gondolkozott sokáig: elfogadta *Korda* ajánlatát és már el is utazott Londonba, hogy a bankszakmát a filmsztári „szakmával” cserélje fel.

Jénesó pusztított Sighet környékén. Satu-Mare. Saját tud. *Sighet* környékén nagy vihar tombolt. A záporosított hirtelen jénesó váltotta fe s több mint tíz percig diónagyságu jég verte a földet. A kukorica jórésze elpusztult. A jég okozta kár felbecsülése folyamatban van.

Tömegkatasztrófát okozott a leszakadt szénapadlás. Miskolcraól jelentik: *Engel* *Hugóné* Szegedi-uti házának padlására a Hitelezővetkezet emberei gabonát hordtak. A padlás alatt van *Benák* *András* kovácsműhelye. *Benák* az udvaron dolgozott, míg 22 éves *Béla* fia, továbbá a segéd és egy inas a műhelyben foglalatoskodtak. Mintegy másfél, vagy két vagon gabonát hordtak már fel, amikor a padlás hirtelen leszakadt és maga alá temette a három fiatalembert. Az inas: *Varga* *Ferenc*, szörnnyethalt. *Benák* *Béla* élve húzták ki a romok alól, de kórházba szállítása után rövidesen kiszenvedett. *Rákó* *S* *Máté* segéd, aki a fújtató mellett dolgozott, csak kisebb sebesüléseket szenvedett. A városi mérnöki hivatal azonnal megindította a vizsgálatot a felelősség kérdésében.

A maglaviti csodalató pásztor kihallgatáson fogadta a király. Bucuresti. Saját tud. Petrache Luput, a híres maglaviti pásztor, aki azt állítja, hogy beszélt az Ur Istennel, péntek délután Sinaian kihallgatáson fogadta a király. A pásztor elbeszélte az uralkodónak a csodalatos eseményt, amely vele a Maglavit melletti mezőn történt és kérte őt, legyen jelen a csoda színhelyén építendő templom és kolostor alapkövetételének ünnepségén. A király nagy érdeklődéssel hallgatta a pásztor előadását és megígérte támogatását. Aztán szentképet ajándékozott Petrache Lupunak azzal a rendeltetéssel, hogy azt az építendő templom alapkövei közé helyezze. Az audiencia után a pásztor, aki Sinaian az eléje járuló hívek ereit áldotta meg, az őt kísérő ortodox lelkészekkel együtt gépkocsin Miron Cristea patriarcha nyaralóhelyére ment, akinél szintén kihallgatáson jelentkeztek.

Eduárd király merénylőjét a rendes bíróság elé küldik. Londonból jelentik: Mac Mahont, Eduárd király merénylőjét pénteken harmadikban hallgatták ki a rendőrbíróság előtt. Kétségtelenné vált, hogy a letartóztatás indokolt volt és a bűntudatban a rendes bíróság illetékes. A rendőrbíró kihirdette Mac Mahon előtt a végleges letartóztatási végzést.

Halálozás. Ifj. Mészáros Miklós Oradeán 10 éves korában a gyermekkorházban meghalt. Temetése augusztus 2-án délután háromnegyed 4 órakor lesz a gyermekkorházból a venetiai temetőbe. (Caritas.)

*** Veszély fenyegeti bőrét a víz által...** mert a víz kemény. De a legkeményebb víz is elveszti ártalmasságát, ha mosdóvizébe Mack's Kaiser Borax-ot önt. Csak a közismert vörös dobozban valódi, kimérve nem kapható.

A basarabiai inségeseknek küldött babszállítvány más kezébe került. Bucuresti. Saját tud. A Curentul értesül a következő esetről: Galatz városában néhány nappal ezelőtt közvetítő kufárok útján nagyobb mennyiségű babot vásároltak mezei munkások számára. A fogyasztók nagy csodálkozására azonban az élelmiszert tartalmazó csomagokon a Vörös Kereszt pecsétjét fedezték fel. Ezeket az élelmiszereket annak idején, magyarázza a lapértésülés, a basarabiai éhínségek számára küldötték s most vagontelekben adják el a galati kikötőben. A Curentul sürgős vizsgálatot követel az ügyben.

Szegényeknek adta arany autóját egy maharadzsza. Udaipur maharadzsája, aki egyike a világgazdagabb embereinek, aki egyike a világgazdagabb embereinek, egyszerű emberbarát cselekedetre határozta el magát. A maharadzsának egy színes karosszéki autója volt, amelyet eddig ünnepélyes alkalmakkor használt. A maharadzsza most kiadta a parancsot, hogy az aranykarosszériát olvassák be, az arany árát pedig osszák szét országba szegényei között, mert a mai világban nyugodt lelkiismerettel nem engedheti meg magának egy aranykocsi luxusát, mert országában oly sok a beteg és szegény ember, hogy ezeknek a sorsán minden lehetséges eszközzel segíteni kell.

Megölt a cséplőgép egy tizenkétéves gyermeket. Satu-Mare. Saját tud. Pénteken délután a satumareli ügyészséghez telefonjelentés érkezett a copalnici csendőrségről, hogy a község határában halálos szerencsétlenség történt. Az üzemből levő cséplőgépnek egy tizenkétéves fiú is dolgozott, aki a cséplőgép dobjába esett, amely halálra sebezte. Az ügyészség rendelkezése az ellen, aki a fiatal gyermeket munkára alkalmazta, szigorú eljárás indul.

A spanyol forradalom színhelyéről.

Aldás az emberiségre!

A dohány és a dohányzás

című mű megjelent!

Írta dr. HOENBERG JÓZSEF főorvos.

A tartalomjegyzékből: A dohányzás hatása az emberi szervezetre — A dohány kémiai összetétele — A nikotin — A nikotin megsokasága — A dohányzás hatása a légzőszervekre, a tüdőre, a szívre és véréredényekre — A nikotin hatása az emésztő rendszerre — A dohányos vakság — Az idegrendszer — Heveny nikotinmérgezés — A dohányzás és az ifjuság — A dohányosok osztályozása — A nikotinnal való leszokás módjai — A tuberkulózis pusztítás a dohányosok soraiban — A nikotin okozta feledékenység — stb., stb., stb. Igen szép kiállításban ára csak 110 lei s portó

Beszerezhető: KÜNYVOSZTALYUNKNAL.

Japánban nemzeti ünnepként ünnepelték a 12-ik olimpia megrendezésének odaitélését. Tokióból jelentik: Japánban óriási örömet keltett a 12-ik olimpia megrendezésének odaitélése. A hajók és gyárak szíriái fölhúgtak és így jelezték a nemzet örömnépét. Este hatalmas üzűjátékot rendeztek.

Ausztriában rendezik a legközelebbi téli olimpiát. Berlinből jelentik: Az osztrák olimpiai küldöttség körében nagy az öröm. A nemzetközi olimpiai bizottság ugyanis úgy döntött, hogy a legközelebbi téli olimpia megrendezését Ausztriára bizza, míg magát az olimpiát — mint jelentették — Tokió kaptá.

Megszüntették a szövőgyárak vémkedezményét a műselyemfonalra. Bucuresti. Saját tud. Az ipar- és kereskedelmi miniszter, egyetértve a pénzügyminiszterrel, felfüggesztette azt a vémkedezményt, amelynek értelmében a textilgyárak félvállalattal hozhatták be műselyemfonalat. Az érdekelt gyárak képviselői tegnap érelyes közbenjárást határoztak el a sérelmes kormányintézkedés ellen, mert a külföldről behozott fonalat nem tudják nélkülözni. Amennyiben a kormányintézkedést nem vonják vissza, kénytelenek lennének több, mint 3000 alkalmazottat elbocsátani.

Egy suhanc vakmerő rablótámadása. Timisoara. Saját tud. J. Ede tizenhétéves buziási suhanc éjnek idején megjelent Binis községben nagynője, Konrad Regina házában s egy kővel az alvó asszony fejére csapott, úgyhogy Konradné elájult. Ezután a suhanc százhetvenzer lelt vett magához és eltűnt. Resitara ment, ahol elsősorban a pályaudvari vendéglőben evett-ivott és valósággal szórta a pénzt. Ez feltűnt a rendőrségnek s így fogták el. Az orvítai ügyészségnek fogják átadni.

Napszurást kapott egy carei gazdálkodó. Satu-Mare. Saját tud. Carei határában a szőlőben a fűben fekvő találták Stier Márton földművest. Megállapították, hogy a gazdálkodót napszurás következtében beállott agyvérzés ölte meg.

Gigarettapapiron írta meg bucsulevelét és felakasztotta magát egy munkanélküli. Oradea. Saját tud. Tegnap délelőtt a Valcele-utca 20. sz. alá hívták a mentőket, ahol egy fiatal munkanélküli iparos követett el öngyilkosságot. Mint jelentették, Fehér Lajos fiatal munkanélküli iparos Valcele-utca 20. szám alatti lakásán felakasztotta magát. A mentők pillanatok alatt a helyszínen voltak, de Fehér Lajos már halott volt. A bűnügyi hatóságok bucsulevelek után kutatva, egy cigarettapapirt találtak a szoba asztalán, amelyen kusza sorokkal közölte Fehér Lajos, hogy évek óta munkanélküli, szörnyű nyomorban élt és betetőzésül gyógyíthatatlan betegségben szenvedett.

*** Egy univerzális szer a fájdalmak ellen!** Közlöm Önökkel, hogy a Togal nagyon jó tapasztalataim vannak. Togat reumás fájdalmak ellen használtam s el kell ismernem, hogy a fájdalmak teljesen elmúltak. — Megkísérletem aztán Togat migrén (fejidegzsaba) ellen szedni, itt sem maradt el a jó hatás, úgy hogy a Togal azóta állandóan kéznél van a házamban, mint univerzális gyógyszer mindenféle fájdalmak ellen s azért is alkalmazzuk szívesen, mert csodalatosképpen soha semmiféle mellékhatást nem vetünk észre, mint máskor más szerknél! Duscheknek Elza, Timisoara. — A Togal gyors és biztos hatása gyógyszer reuma, köszvény, idegzsába és hátfájás, álmatlanság, spányolathu és hülsés betegségek ellen. Togal kiválasztja a gyűsvat, baktériumölő, tehát a bajt gyökerében támadja meg

*** Gyomor-, bél-, vese-, máj- és epehólyagbeteg** szívesen isznak reggelenként egy-egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet, mert annak hatása gyors és biztos, enyhe és kellemes. Az orvosok ajánlják.

Nyomtalanul eltűnt egy belfieri leány. Viatorisz Antal belfieri építőmester jelentkezett az oradeai rendőrségen és elmondta, hogy leánya, Piroška, már négy hete elment hazulról s azóta nem adott életjelet magáról. A kétségbeesett apa fél, hogy leánya öngyilkos lett. Viatorisz Piroška már jóideje közös háztartásban élt Bozac Antal oradeai vasúti hivatalnokkal s miután Piroška megbetegedett, a hivatalnok Bozac Antalnén néven a kórházba helyezte el. A kórház igazgatósa azonban rájött, hogy a Piroška iratai nincsenek egészen rendben s ezért kitétek a kórházból. Viatorisz Piroška most visszament Bozachoz, azonban ez házából a szó szoros értelmében kidobta. Akkor tette Piroška azt a kijelentést, hogy „elemészt” magát, de ennek már közel egy hónapja s azóta Piroškát hiába keresik szülei — nyomtalanul eltűnt. A szerencsétlen apa meghallotta, hogy a héten Oradeán egy ismeretlen leány öngyilkos lett a losiai temetőben s bejött megnézni, hogy nem az ő leánya-e az ismeretlen öngyilkos. A rendőrségen megmutatták Viatorisz Antalnak az öngyilkos leány ruháit s fényképét, de ezekből nem ismert rá leányára. A rendőrség vizsgálatot indított ebben az ügyben is.

Villámcsapás — lóugrás szerint. Azzanóban, Cremona mellett a villám belécsapott egy hatvan méter hosszúságú tehénistállóba és ott különös pusztítást végzett. A villám ugyanis lóugrás szerint kerülte ki az állatok egy részét, míg a többiek a villámcsapás áldozataivá váltak. Az ajtónál lévő első két tehén halálos villámcsapás érte, ugyanígy járt nyolc halál, amely az istálló közepén volt kikötve és végül két másik tehén, amely az istálló tulsó végében kérozódott. A többi tizenhat tehén pedig teljesen sértetlen maradt és amikor a gazda benyitott az istállóba, nyugodtan szénáztak tovább.

Óskori leletek kiállítása — csupa hamisítványokból. Igen érdekes kiállítás nyílt meg nemrégiben Nürnbergben. A természettudományi társaság kiállítást rendezett azokból a híres történelmi leletekből, amelyek — hamisítványok. Ezeket a történelmi leleteket a múlt század 80-as éveiben Gabriel Max, ismert müncheni festő vásárolta össze rengeteg pénzen, abban a hízamban, hogy valódiak. Csak sok esztendő múltán derült ki, hogy csupa hamisítványt vásárolt és hogy az egész gyűjtemény értéke nulla. Vannak ebben a gyűjteményben olyan óskori maradványok, mint például a prehisztórikus ember evészközei. Persze hamisak. Bár olyan ügyesen hamisították őket, hogy valódi barlangi medve csontjaiból készítették, hogy a valódiságot ne lehessen kétségbevonni. A bronzkorszakból is vásárolt érdekes leleteket Gabriel Max, persze csupa hamis dolgot. A hamisítók pompásan dolgoztak. Ellátták a hamisítványokat az óskori leletek minden jellegzetes sajátjával, de azért idővel mégis minden tárgyra rábizonyították, hogy hamisítvány. A kiállítás azért tanulságos, mert kitanítja a műgyűjtőket arra, hogy milyen végtelen óvatossággal kell elbírálni minden egyes ilyen tárgyat, mielőtt ezt nagy pénzen megvásárolnák.

SZÍNHÁZ

Sajtóbemutató volt az Ember Tragédiája szegedi szabadtéri előadásából

Szegedről jelentik: Az „Ember tragédiája” szabadtéri előadásából pénteken este sajtóelőpróbát rendeztek a Dómtéren. A főpróbán — amely éjjel utánig tartott — nagyszámúban jelentek meg a budapesti és külföldi sajtó képviselői. Megállapították, hogy Janovics Jenő dr. új rendezéssel, új beállításával és nagyrészen új szereplőkkel mutatta be Madách drámai költeményének negyedik szegedi változatát. Feltűnést keltett a Varga Mátyas által tervezett vetített háttér, amely új színbe öltözteti az egyes jeleneteket. Az egyes képek megszakítás nélkül következnek. A legtöbb kép után még a fényfűgöny sem gyul ki, csak a párizsi kép után van 20 perces szünet.

Az új rendezésben Lucifert Kiss Ferenc, Adámot Lehotay Árpád, Évát Láncoz Margit játssa.

A szombat esti bemutató előadás megkezdése előtt Pálffy József dr. polgármester beszédet mond Klebelsberg Kunó gróf emlékére, aki lehetővé tette, hogy a szabadtéri játékokra alkalmas Dómtér felépülhessen.

Közélet és Olimpiász

Ma: Aradi Erő

Akárhogy is fogjuk fel a dolgot: a közéleti szereplés is verseny. A cél igen magas és a legnemesebb. Mindenkinél, aki az emberi társadalomban, államban dolgozik, csak azt lenne szabad néznie, hogyan használhat jobban, mit lehet jót ennek a közösségnek érdekében s mit kell tennie, hogy önmaga a legalkalmasabb és legképesebb legyen, erőinek kifejtésére a nemzet, a társadalom, az állam javára. Hogy valóságban nincs így a dolog, azt mindnyájan tudjuk. Az emberek megszokták már a „közéletet“ és a szereplést egészen egyszerűen magától értetődőnek veszik és úgy „csinálják“, mint egy rossz szokást. Legtöbbször el is felejtjük, hogy másképp is lehetne, csak nagy alkalmak, kiemelkedő események döbbenetnek rá bennünket.

Elnézem már évek óta a legkülönbözőbb sportversenyeket, most pedig elgondolkozom a berlini olimpiáson. Oldalas tudósítások számoltak be már hónapok óta arról, hogy a japán uszók milyen részletmozdulatokat végeznek a szárazföldi tréning alkalmából, hogyan fordulnak meg a vízben, 60–70 fokos szögben tartják-e tenyerüket, s amikor becsapnak a vízbe, hogyan veszik a lélegzetet.

Filmfelvételeket készítenek a műugrókról, futókról, súlydobókról, hogy az ember lássa mozdulatuk kidolgozását. A közvélemény napokig, hetekig vitalkozik egy-egy sportesemény lényegén, a tréningvezetők minuciózusan kiértékelik a lehetőségeket, az egyes sportszövetségek külön versenyeket rendeznek a válogatásra, hogy kit indítsanak és kit ne. A cél egy: a legalkalmasabb kerüljön a megfelelő helyre. A százméteres síkfutásnál ne álljon starthoz, aki hosszú távra van beállítva, a diszkoszdobó ne próbálkozzék a futballcsapat kapusa lenni, s a rúdugróknak ne osszák ki a pehely-súlyú birkozást. Ismétlem: mindez arra való, hogy a megfelelő ember, a végsőkig begyakorlatozott, megedzett ember a maga szakmájában a legmagasabb teljesítményt tudja elérni a győzelem érdekében. Mert győzni kell. Le kell hengerelni az ellenfeleket. Mindenáron győzni kell egy ilyen versenyben. Hiszen ez a cél. S az ember elgondolkozik. Hosszú napokon, néha éveken keresztül kedvük, merszük, erejük, idegük van „ideáltánál“ lenni. Lemondanak dohányzásról, szeszről, korán lefeksznek, normális rendes életet élnek, csak azért, hogy győzzenek.

És akkor felmerül a kérdés, vajon a közélet szereplői miért nem fogják fel ugyanígy szerepüket? Van valami megalázó abban, hogy a sportért érdemes, másért nem érdemes. Ott elkövetnek mindent, hogy a legszebbet érjék el — itt pedig nem egyszer csak a saját érdeküket nézik. Az emberek blazírtan és unottan mennek végig az életen, a hivatal, a foglalkozás csak nyűg. Viselni kell valahogyan az életet és nem tartják érdemesnek, hogy egy magasabb cél érdekében lelkesedjenek. Az Isten nagyon messze van tőlük és lefoglalják maguknak akkora, mikor valamilyen fizikai bajuk van, ha nagyon nagy bánat éri őket. Akkor elszaladnak hozzá. Ennyit ér nekik a Legmagasabb. Üzletlen kapcsolatba nem nagyon kerülnek vele. A kombinációt nem tudják megcsinálni. Isten, egyén és közösség között. Ez azonban általános emberi baj. Nem partikuláris és nem a jelen kor eseménye. A mindenkor emberé. Súlyossá akkor válik a lelkesedni nem tudás, mikor egy nemzet gyermekei, fiai, elvesztik az önmagukban való hitet. Mikor a nemzeti ideál elhomályosul, mikor nem tartják érdemesnek, hogy a közösség érdekében legjobb tudásukat, legjobb erejüket fejtsek ki. Tulajdonképp az volna az ideális állapot, ha minden ember bármilyen foglalkozásban, élethivatásban éljen, legalább néha, csak egy kis szikrát tudna önmagában életrekelteni. Ennek a szikrának a fényénél kellene meglátnia a közösséget, összetartóvá válna a többiekkel. A súlyosabb felelősség azoké,

akik a nemzetet vezetik. Nemcsak az állam hivatalos vezetőire gondolunk itt, hanem mindenki-re, akinek a szellemi életben szava van. Egy sort nem lenne szabad másképp leírnia, egy intézkedést anélkül megtennie, legyen akár banknak az élén, vagy egy üzem központjában — egyszóval egy lépést sem volna szabad tennie anélkül, hogy ki ne számítandó, milyen hatása lesz ennek a közre.

A sportoló szinte csak azért él, hogy a tréningre és a versenyre járjon. A vívó, amíg benne van a versenyzésben, semmi mással nem foglalkozik. Mikor kinyitja az ujságot, szemé már ösztönösen, gépiesen a sporthíreket keresi. Híreket a vívásról a világ minden részéből. Ha elmegy egy sportszerület előtt, ismét automatikusan méregeti végig a kardokat, a maszkot; beszédjében alig tud letérni erről a témáról. Egyszóval érdeklődési köre erre van beállítva. Végeredményben nagyon szép dolog ez. Az ideálműsnek egy bizonyos foka. A versenyző alárendeli a maga kis kedvteléseit a nagy cél-nak. És azután: klubok tagjai, sportszövetségek tagjai, mennyire összetartanak. Büszkén viselik egyesületük jelvényét s a vezetőség büszkén vallja őket magáénak. Hatalmas nevelő ereje van ennek a ténynek, csak egy a baj, hogy a

sportnál az egész lezáródik. Az ideálműsre csak ennyi futja. Mennyivel inkább kellene azokat is így kiválogatni, ennyire begyakorolni, így fellelkesíteni, akik a nemzeti élet bármilyen posztján állanak. Milyen különös: a sportban nincsen protekció. Hogy is lehetne. A magasugró talán protektora levelével lendítene át magát 180 centiméteren felül? Ugyanígy vagyunk a közéletben is. Csakhogy itt nem veszik észre. A képességeket ilyen levéllel aktarják megtoldani, mondván: akinek az Isten hivatalát adott, ad majd neki ésszt is. A legtöbb esetben ugyanúgy járnak, mint a magasugrók. Kellő tréning, kellő lelkesedés, kellő gyakorlat nélkül az akadályt nem tudják keresztül ugrani. Megalázó, lealacsonyító, hogy a test kiválóságokra nagyobb súlyt helyezünk, mint a szellemiekre. Pedig itt miről is van szó? Arról, hogy egy ember milyet dob. Vagy hány másodperc alatt fut, úszik, ugrik, bokszol. Az olimpiászra nem visznek el olyant, aki nem tudja megállani a helyét, mert érzik a felelősséget a nemzettel szemben.

Nos és a közéletben, vagy a szellemi életben, ott, ahol ezer, százezer, sőt milliók életéről kell döntenie? Ahol emberi életetek ügyeit intézik? Ahol nem az a mesterség ereje, hogy az illető ki tudja számítani, milyen messziről kell neki futnia; nem arra kell ügyelnie, hogy dobásánál a körből ki ne lépjen, hanem arra, hogyha rosszul hoz meg egy intézkedést egy, két, több, vagy száz emberen, vagy százszereken ejtett súlyos sebeket. Mi lenne vajjon, ha sok mellétekintet helyett erre is figyelnénk? Ha elhinnék, hogy azok a százszerek, akikről dönteni kell, többet érnek, mint a — rúdugrás.

Fiatal írók a magyar faluért

írta: Rády Erő

Az ezévi könyvnapkal kapcsolatban valaki nagyon szellemesen megállapította, hogy úgy néz ki a dolog, mintha az írók összebeszéltek volna, kiadták volna egymásnak a penzumot s a magyar élet nagy kérdéseit tervszerűen dolgozták volna fel. Az a látszata az 1936. évi könyvnapnak, mintha az írók között egy titkos munkaközösség lenne, amelyben pontos terv szerint elkészült a munkamegosztás, valami láthatatlan felső tekintély irányítja az írói alkotások rendjét.

Ebben a látszatban némi igazság van is. Csakhogy az a titkos erő, amely tervszerűen sorba állította a magyar írókat, hogy szembe nézve a problémákkal — szolgálják az irással a magyarság ügyét, nem kívül áll az írókon, hanem bennük van: *írói felelősségérzet* a neve. Ez az az erő, amely egy egész sor magyar író beállított a korszerű szolgálat vonalába.

A könyvnap könyvek közül most azokat szeretném kiemelni, amelyek a legaktuálisabb magyar kérdéshez: a faluhoz és a parasztsághoz nyúlnak.

Dr. Schmiedt Béla:

Lelket az életbe

E műsorok kiadásban megjelent munka a lelki gyakorlatok igazságokat dolgozza fel elevenen, modern, megkapó példákban, mesteri kézzel hozzáfűzött megrázó reflexiókkal. Az első kiadás hónapok alatt fogyott el.

Ara 110 lei és portó.

Kapható könyvosztályunknál.

Összinté akarok lenni s megmondom: a magyar írók új falufelé fordulásaiban én a kisebbségi magyar szellem megtermékenyítő erejét látom. A magyar falukutatás és a parasztkérdés a legerősebben a kisebbségi fiatalok mozgalmában tört fel. A kisebbségi fiatalok érezte meg elsőnek, hogy a népi megerősödés útja a falun keresztül vezet. Azon a falun keresztül, amelyről leráztuk a romantika himporát s amely a maga kendőzetlenségével itt áll előttünk s várja, hogy szentimentalizmus és romantika menetesen — fakasszuk fel benne azokat az energiaforrásokat, amelyeket a liberális kor sokszor naiv, de sokszor tudatosan hazug szellemisége eldugasztott. A kisebbségi fiatalok által, Szlovenszkon éppúgy, mint Ardealban, feltárt faluprobléma kategórikusan kívánta, hogy az értelmiség lássa meg micsoda szakadékokat vont város és falu, nép és intelligencia közé az a szellem, amely egy nemzedékkel előttünk terpeszkedett el egész szellemi és társadalmi életünkön.

A kisebbségi fiatalok munkája nyomán fordult a magyarországi fiatalok figyelmé is erősebben a falu felé s az ardeali és szlovenszkoí falukutatás és szociográfiái munka lendített cselekvésre itt Budapesten is egy egész sor értékes fiatalembert. Most bizonyos távolságból megállapíthatjuk, hogy az a fiatalok lendülettel megkezdett falukutatás bármennyire is küzdött a naiv romantika ellen, végeredményben maga is romantikus volt. De a nagy alkotások mindig romantikával kezdődnek. Nem hiába őse az újkori irodalomnak is a romantika: ebből a naivitásból tisztul le mindig a realizmus is. Az ardeali és szlovenszkoí mozgalmak — sajnos — elakadtak, alig-alig halunk újabb munkajelentést a falukutatók frontjáról, — de munkájuk hatása alatt itt Budapesten olyan eredmények sarjadtak ki, amelyekért — azt mondhatjuk már —

érdemes volt a falukutatást megkezdeni.

Az egyik ilyen eredmény Szabó Zoltánnak, a fiatal pesti íróknak könyvnapki könyve, a *Tardi helyzet*. Szabó Zoltán Borsodban kiválasztott

**Miseruhák, pluvialek, kelyhek,
zászlók, cingulusok, gallérok,
reverendák stb.**

legelőnyösebb beszerzési forrása

Oberbauer A. Utóda

Budapest, IV. Váci-utca 41. sz.
Alapítási év 1863. Tel. Aut. 83-3-44.
73 éves cég.

egy falut, amelyről úgy gondolta, hogy se nem különb, se nem rosszabb akármelyik más magyar falunál s a tudós író lelkiismeretével nekilátott, hogy tanulmányozza. Statisztikákat készített, ellesett beszélgetéseket vetett papírra, összegyűjtötte a falu népköltészetét, megleszte a terdialak vágyait, kívánságait s mikor ezzel a „tudós” munkával elkészült, az író művészetével egységbe olvasztotta a részeket. A gazdag mozaikból egy vergődő, küzködő, magyar falu képe bontakozik ki. Nem tagadjuk: ez a mozaik kép sötét. Szabó Zoltán a nép között összeszedett komor színekhez nem keverte. — mint annyi író elődje — saját lelkének vidám színeit. De ez a lelkiismeretesség és ez az őszinte feltárás, ez az elkendőzéstől való irtó-zás nem hiba, hanem előny és érdem. Bármilyen leverő is Szabó Zoltán könyve, mégis olyan eleven, annyira benne van az élet friss íze, hogy az ember nem bírja letenni.

Szabó Zoltán példát mutatott a falu lelkes kutatóinak, hogy miként lehet a legszakoszerűbb adatgyűjtés és tudományos munka után is olyan falurajzot adni, amely kiemelkedik a száraz szakirodalom szűk olvasókörének érdeklődéséből s egyszerűen szólva: igazi írói és könyvsikerhez vezet.

A másik hasonló könyv *Illyés Gyula Puszták népe* című könyve. A puszták itt nem az a magyar steppe vagy prairie, amelyet a külföldi csodál meg, hanem a nagybirtokok világa, a nagybirtok mögött és mellett élő béresek birodalma. Egy külön világ és életstílus, amelyről semmit vagy alig valamit tudunk. Amit azután Illyés Gyula, — aki ebből a pusztából sarjadt emberré, akinek ősei ott éltek a gazdasági lakások és béresházak világában s akik számára a legközelebbi község is hatalmas városnak tetszett — elmond, érdekesebb minden regényénél. Gyerekkorom óta, mióta Verne Gyula fantasztikus regényeit lettem, nem olvastam, olyan mohósággal könyvet. Hát lehetséges, hogy néhány kilométerre tőlünk egy ilyen egészen ismeretlen világ létezzék? Illyés Gyula nem nagyt el semmit. Sőt: olyan egyszerűen, olyan művészettel rajzolja meg családfáját, jellemzi a puszták népét s eleveníti meg előttünk ezt az ismeretlen birodalmat, hogy az ember szinte azt érzi, mégis benne él a béresek világában s előtte zajlik le a puszták népének élete.

Nem csodálom, hogy *Aradi Zsolt* öt éjszaka és *Kodolányi János* történelmi regénye (Vas fia) mellett (erre még visszatérünk) a legnagyobb sikere Szabó Zoltán és Illyés Gyula könyvének volt. Ez a két író a magyar falu és magyar paraszt számára meghódította a pesti aszfaltot is. Mikszáth derűs, Gárdonyi idealizált és Móricz kispolgárian egyoldalú parasztjai után ez a két író mutatta meg most az oly régóta reklamált „igazi” parasztot.

Azt mondtam: úgylátszik, mintha az írók összebeszéltek volna, felosztották a megfrandó anyagot. Szabó Zoltánnak és Illyés Gyulának az a feladat jutott, hogy a magyar falu és parasztság kérdését vessék a köztudatba. Őszintén megmondhatjuk: feladatukat egyszerűen megoldották. Az érdeklődést sikerült felkelteni. Igazi művészi írást: irodalmat adtak, de az olvasó megérezte, hogy ezeknek a könyveknek minden sora mögött az írónak fajtájáért aggódó szíve dobog. Azt hiszem sokaknak, akik olvasták ezeket a könyveket, szintén megdobogott a szíve. S ha így volt, Szabó és Illyés munkája nem volt hiábavaló: a falu és város közötti szakadékon átvetették az első deszkát. A kezdet sikerült, de sok munkásnak kell még jönnie, hogy az évszázadok óta csak mélyülő szakadék fölött végre felépüljön a híd is.

Ember, hogyan éled le az életedet?

Párizsban egy különös szindarabot játszottak nemrégiben. Tizenöt év után kiszabadul egy férfi a börtönből és felkeresi legjobb barátját, aki egész idő alatt Párizsban élt. Megkéri barátját:

— Mondd el nekem, hogy mit tettél az utolsó tizenöt év alatt. Mondd el az elményeidet, az örömeidet és a bánataidat, a küzdelmeidet, a sikereidet. Annyit szenvedtem a börtönben töltött évek alatt s kíváncsi vagyok, mennyit mulasztottam. Így akarom kárpótolni magamat a mulasztottakért.

A barátot zavarba hozta a kérdés. Keresgélte kezd emlékeiben. Miről is számolhatna be? Mi történt hosszú tizenöt év alatt? De hiába löri a fejét, nem tud semmi érdemlegeset mondani barátjának. Egy pár flörtje volt — szerelem nélkül, néhány pénzhistória, két-három jelentéktelen utazás, mindennapos munka, mindennapos alvás. Csupa jelentéktelen, figyelemre nem méltó apróság. Ő is elfecsérelte az életét és a börtönből kiszabadult fogoly azon tűnődik, hogy vajjon a világtól elzárt rab élete nem eseménydúsabb-e, nem érdekesebb-e, mint a legtöbb ember egyszerű beleélése a nagyvilágba...

Ez szatirának készült, de nagyon sok igazság van benne. Mennyire elaprózzuk, mennyire elfecséreljük életünket, milyen hiábavalóságokra pazaroljuk el drága, visszahozhatatlan időnket. Gondoljunk vissza egy pillanatra az elmúlt időre. Mit hozott számunkra? Megtöltöttük értelemmel, értékkel a napokat? Ki mondhatja el magáról, hogy kihasználta idejét? Mi maradt belőle? Pedig az élet oly rövid. Ki tudja megmondani, hogy még tíz tavaszt fog-e

PERCEK SZIKRAI KÖZÖTT

Kéken, lilán, vörösen
szikráznak el a percek.
Opálos tüzzel fénylik,
mely ép felettem serceg.

Szertelen pattan széjjel
számátlan picit szikra —
s percnyi léte, ha elszáll
nem tér e létebe vissza.

Mig éltem hatvan percet
óránként eltemtem —
s a percek élni fognak,
ha meghalok, felettem.

(Arad.)

HORVÁTH IMRE.

megérni, huszat, vagy egyet sem? Az élet minden óráját, minden percét ki kell használni.

Az természetes, hogy munkánk számára kell időznünk időnk javát. Ez elkerülhetetlen szükség. De nem megy időfecsérlésszámba, hiszen mennyi értelmet ad a munka, még a leg-egyszerűbb is teljesítőjének. Ez az élet igazi értelme. Sohasem panaszkodhatik élete ürességéről az, aki kedvel, örömmel végzi dolgát. Az alárendelt munka is adhat örömet. A gépirónó joggal örülhet, ha hibátlanul leírta a gyorstrábsban felvett levelet. És nem haszontalan munka az ajtónyitogatás, a krumplítisztítás, az utca-seprés sem.

Az időfecsérlés a szabadidővel, az üres órák mindenáron való agyonütésével kezdődik. Mennyi időt emésztenek fel az ugynevezett özszejövetelek üres emberekkel, amelyeken egyszerű megbeszélés és megunt témákat ezeregyedszer beszélnek meg. Estélyek, amelyek az unalom jegyében folynak le, de amelyeken megjeleni társadalmi előnyt jelent. Bridzs, ahol kizsáradt agyukból ép gondolatot kitermelni nem tudó játékosok szórakoztatják egymást. Kártya segítségével természetesen, mert beszélgetéssel képtelenek lennének erre. Véget nem érő ülések, amelyeken az elhangzott beszédek kizárólag a szónokokat érdeklik. Kitérítendő megbízások, diszkrétvonalok, amelyek csak a távolból kecségtetők, de a valóságban terhet, bosszúságot, fáradságot jelentenek. Konvencionális vizitek, amelyek egyaránt nehezére esnek a látogatónak és a meglátogatottnak. Csupa idegromboló, kibírhatalanul unalmas időrablás.

És amikor egy ilyen hiábavalósággal el-töltött nap végére érve, az ember nem talál tíz percet az olvasásra, kénytelen bevallani magának a szent egoizmus szükségességét. Feltétlenül hasznos egy bizonyosfokú, egészséges önzés, amely lehetővé teszi, hogy az ember némileg a saját életét élje. Hiszen olyan gyorsan hanyatlának egymásután a semmiségbe a rövid tavaszok, nyarak, ősök s telek, hogy az embernek legalább meg kell kísérelnie, hogy kihasználja őket, tartalmat öntsön beléjük. És erre az egyetlen mód?

Az egyedüllét.

Mert csak az egyedüllétben gondolkozhatik, fejlődhetik az ember. Csak az egyedüllétben tudja felfogni, hogy voltaképpen milyen nagy méltóság, milyen nagy kitüntetés, mekkora feladat embernek lenni.

Az olimpiai fátyla Szófiában.

A bolgár fővárosban is nagy ünnepélyességgel fogadták az olimpiai fátylát, amelyet az előre felépített olimpiai oltáron helyeztek el.

50 év előtt ejtette ki kezéből az ecsetet Szamossy Elek festőművész, Munkácsy első mestere

Oradeán festette a legszebb képeit Szamossy Elek. Ormos Zsigmond és Szamossy Elek érdekes találkozás a Velencében

Az ardeali művészet történetében jelentős helyet foglal el Szamossy Elek, akiről szinte teljesen megfeledkezett a műtörténet. Pedig nem mindennapi tehetség volt, mégis, csak úgy emlékeznek meg róla, mint Munkácsy Mihály első mesteréről s az ő saját festményeiről alig tud valaki valamit. Még az igen nagy gondai szerkesztett Pallas Lexikonban sincs megemlítve. Kézikönyveinkben is hiába keressük a reá vonatkozó adatokat. Pedig nem volt közönséges tehetségű ember, amit alkotott, az komoly, elmélyedésre valló, művészi munka volt s még ma is, amikor messze elkanyarodott a piktúra attól az iránytól, amelyet ő követett, elismeréssel kell róla megemlékezni.

Nem szabad ugyanis elfelejteni, hogy olyan időkben élt és kezdett a piktúrával foglalkozni, amikor Magyarországon még nem igen volt műpártolás és a feltörekvő művészi szellemnek leggyakrabban a közönyt, meg-nem-értésben kellett elpusztulnia.

Egy küzdelmes élet

Szamossy Elek szántiz év előtt, 1826 június 28-án született Devan. Alba-Iulian folytatott tanulmányait. Ifjú korában még nem igen gondolt arra, hogy a művészetből fog egykor megélni. Rendkívül vallásos édesanyja papnak szánta. Sok, keserű csalódás után ez a széplelkű asszony a hitben keresett és talált vigasztalást, tehát nem is igen tudta másképp elképzelni a fia jövőjét, mint a jóságos lelkű alba-juliai papok között. Nehezen is várta azt az időt, hogy fia elvégezze a gimnáziumot és ki is esközölte az ardeali püspöknél — Haynald Lajosnál — hogy Elek fia a bécsi Pazmaneumban folytathassa tanulmányait.

A sors azonban másképp határozott Szamossy Elek jövőjéről. Amikor ugyanis felkerült Pestre, ahol megszakította útját, elfelejtette anyjának tett ígéretét, ott maradt a magyar fővárosban, hogy tovább képezze magát a festészetben. Arra gondolt, hogy ecsetjéből csak megél valahogy...

Pesten azután megismerkedett Irókkal, művészekkel, sőt, mecénásokkal is, megkeresett annyit, hogy szép csendesen megélhetett belőle. Lerajzolta krétával barátait, ismerőseit és egyideig teljesen a krétarajzolásnak élt. Ebből az időből, sajnos, csak egy, meglehetősen drámai erejű művét ismerjük:

megrajzolta azt a megrendítő pillanatot, amikor Tancsics Mihály, a negyvenötvenes években olyan népszerű író, bílcsekbeverve, megjelenik leánya ravatalánál.

Az apai érzést igen megragadóan adja vissza ezen a rajzán Szamossy, aki akkor még művészi előképzésben sem igen részesült és ezért külön is figyelmet érdemel ez a körülmény, hogy ilyen meglehetősen nehéz feladatokra vállalkozott. Sikerei arra ösztönözték, hogy mégis, Bécsbe menjen, amibe az anyja is belegyezett volna — de ekkor kitört a szabadságharc és Szamossy is elragadta az áradat. Honvadászár lett. Sibiu körül Bem apó seregében küzdött és ott egy ízben az élete is veszélyben forgott. A vízmerítő ezüst pohara azonban felfogta a kozák golyóját és megmentette életét.

A szabadságharc leverése után ismét Bécsbe akart menni, tanulni. Rahl tanárt, az ismert professzort kereste fel, aki örömmel fogadta tanítványai közé. Másfélévi bécsi studiózás után Rahl ajánlatára Velencébe utazott, ahol a Parochia S. Silvestre egyház közelében, a Rialtó-hídján tul vett lakást. Velencei otthonának különös érdekességét adott az, hogy műterme falait gyönyörű, régi freskók díszítették: az egyik Szent Sebestyén megkínóztatását ábrázolta, a másik Márkot és Marielint, amint szenvedő társával halálra hurcolják. Ez a két falfestmény annyira tetszett Szamossynak, hogy amikor már díszesebb lakásra is teltett volna, ott maradt, nem tudott megválni műtermétől.

Ebben a különösen érdekes otthonban találkozott vele Ormos Zsigmond, (az aradmegyei Pécskán született, 1813 február 21-én, meghalt 1892. decemberében), a kiváló magyar műtörténész, aki 1857-ben beutazta Olaszországot és ez utjáról érdekes könyvet is adott ki Timisoarán 1859-ben. Ormos Zsigmond később Timis megye főispánja lett s arról is nevezetes volt, hogy

negyvenes évek derekán élesen harcbaszállt a balálos ítéletek eltörlése érdekében. Mint emlékirataiban említi, Szamossy Elek lelkes magyarázatai ébresztették fel érdeklődését a velencei múlt s nagy művészi alkotások iránt. Együtt járták be az ottani képtárakat, hogy tanulmányozzák a nagy mesterek alkotásait.

Ezekben az időkben már Magyarországból is megrendeléseket kapott Szamossy. Ekkor festette az aradgáji templom számára az oltárképet, amelynek középpontja Gizella, Szent István hitvese. Képében azt igyekezett megfesteni, amikor az első magyar király hitvese előtt megjelenik az angyalok karában Szűz Mária és az Is-

LEVÉL

Hát így van ez, látja Kedves, fényparipán messze szállunk, fényévek nagy óceánján egyszer mégis csak megállunk.

Fényparipánk kipányvázuk, hadd legeljen csillagsarjút, s ostorunkkal kergetjük a nyomunkban kárógó varjút.

Lepihenünk. Fénymezőkön nyit az emlék kék virága s ha akarjuk fölénk borul holt tavasz cseresznyefája.

Aztán újra megnyergelünk, fényparipánk tüzet fujtat, kopott varjú száll utánunk kárógása tovább untat.

Mert így van az, látja Kedves, fényparipán messze szállunk, fényévek nagy óceánján néha-néha csak megállunk.

Olyankor ha kivirágzik emléktünk cseresznyefája meg nem tartjuk drága titkát, bárhogy vigyázunk is rája.

Míg paripánk vígon legel körülötte csillagsarjút, gonosz türelimmel les ránk a fekete emlék-varjút.

Kergel, hajszol, űz előre fényparipán tovaszállunk s fényóceán tulsó partján egyszer örökre megállunk.

CSÜRÖS EMILIA.

tenaszony pártfogására ajánlja Magyarországot. E művének vázlatát meg volt Ormos Zsigmond műkincsei között, hogy ma hol van, nem tudjuk. Harminc évvel ezelőtt ezeket a kincseket az egykori Délmagyarországi Múzeum Egyesület őrizte. Ugyancsak ezekben az időkben festette Szamossy báró Lipthay Bélának a „Gizia bigolását”, velencei vízfordóleányok tipikus viseletében. Veronese mellképét is ekkor készítette. Nemcsak Veronese festési modorát adja vissza, ebben a képében, hanem a saját egyéniségét is híven mutatja. A Szent család című képe is ezekben az időkben készült. Azután megfestette egyik legérdekesebb művét, amely ismert román legenda alapján készült: a „Brendusa és Anica” ennek a képnek a címe.

Velencében sok másolatot készített, amelyek felsorolása ezen a helyen felesleges. Az Ormosgyűjteményben több tanulmányfejet is őriztek. Ezek legtöbbje az 1857-58-as évekből való. A velencei másolatokat nagyrészt az ottani műkereskedők rendelték meg Szamossynál, aki ilyen módon szép jövedelemre is tett szert, mert a velencei műkereskedelem egyik legfontosabb ága volt: a nagy mesterek műveinek reprodukciójával való kereskedelem. Nagy gyorsasággal, ügyösséggel végezte a másolatok festését, amelyekkel nélkülözéseim gyakran segített. Közben bejárta Milánót, Rómát is és csak az 1859-ben kitört háború miatt tért vissza Bécsbe. A császár-

városban megfestette gróf Széchenyi István mellképét, amelyet Gassner szobrász mellképe után készített. Königné mellképét is ott festette, amelyen a kor divatja gyönyörűen érvényesül. Elkészítette még Cornelius festő arcását és néhány kisebb jelentőségű képet.

Munkácsy és Szamossy barátsága

Bécsből visezatért Pestre, honnan gr. Wenckheim József meghívására Gyulára utazott, a gróf családi képeinek megfestésére. Itt ismerkedett meg vele Munkácsy Mihály is, akit csakhamar magához vett és igen jeles tanítványának tartotta. A műtörténet annyival adózik is Szamossy Eleknek, hogy a Munkácsy nevének megemlésekor nem feledkezik meg mesteréről sem, éppúgy, mint ahogy Rubens említésekor gondolni kell Venius Ottóra, aki a nagy mester művészi oktatója volt. Munkácsy egészen haláláig mindég a legmelegebben emlékezett meg Szamossyról, akit nagyon szeretett. Akárhányszor is tért vissza hazájába Munkácsy, midég felkereste első mesterét, akivel hosszasan, melegen elbeszélgetett. Egy igen érdekes képet őrzött az Ormosgyűjtemény Szamossytól, amelyen a művész azt a jelenetet festette meg, amikor a tanítvány jelentkezik mestere előtt. Ez is a Munkácsyhoz való baráti ragaszkodás jele volt.

Szamossy Elek Aradon is hosszabb ideig tartózkodott. Ott igen tekintélyes mecénásra találtak Munkácsyval együtt Bettelheim műkereskedő személyében, aki melegen ajánlotta Szamossyt barátainak és ennek tudható be, hogy Aradon több érdekes családi képet festett. Azonban bármennyire foglalkoztatták Aradon, mégsem volt elég jövedelme ahhoz, hogy ott maradjon. Ezért szívesen fogadta gróf Zselénszky László, majd pedig gróf Karácsonyi Guidó meghívását, akik családi képek festésével bízták meg. Aztán Timisoarára került, onnan pedig Buziastra, ahol különösen Ormos Zsigmond vette pártfogásába a régi jó barátot.

Közben Munkácsy végleg elköltözött Párizsba, ami mély hatással volt mesterére. Szamossy megunta a vándorművész életét és 1865-ben sikerült bejutnia Pestre, a honvédelmi minisztériumba — irodatisztnak. Nyolc évig hivatalnokoskodott Pesten, de ez alatt az idő alatt sem hagyta abba a rajzolást, festégetést. Igen sok könyomatú rajzot készített Pesten, ezek közül kiemelkednek Andrássy Gyuláról, Szende Béláról és Barossy Ákosról készült kérajzai.

Pesti tartózkodása alatt megismerkedett Trefort Ágostonnal, aki megértéssel figyelte a művész küzdelmét. S hogy egyrészt érdemeit elismerjék, másrészt pedig, hogy a mester megfelelő munkakörhöz juthasson, kinevezték Oradeára rajztanárnak, ami új korszakot jelentett Szamossy életében.

Oradeán minden szabad idejét a festészetnek szentelte. Legtöbbnyire oltárképeket festett és Lipovniczky, a későbbi püspök vette pártfogásába s a Székesegyház egyik mellékoltárát is készítette. Ezen a képen Szent Istvánt festette meg, amint az égi kiküldöttől buzditást nyer Magyarországnak a kereszténység számára való megtérítésére. Ugyancsak a Székesegyház egy másik mellékoltára számára megfestette Mária mennybemenetelét. Ebben az időben készült igen szép, nagyméretű oltárképe is a Szent László-templom számára, amely a püspökséget alapító nagy királyt ábrázolja. A Szent László-templom Mária-képe számára akkor elhunyt leánya képét festette meg, nagy gyöngéddel és szeretettel.

Oradeán igen sok családi képe készült. Így a Lipovniczky, Gorub, Klobusiczky, Beöthy, Des Echerolles, és Elek-családoknak festett arcképeket, az ő sajátos, eklektikus módján. Oradeán mindössze 1877-ig maradt, amikor megrendült egészségi állapota miatt kénytelen volt szabadságolását kérni. Fájó szívvel távozott innen, 1886-ban szélhűtés érte, amiért nyugdíjazták. Két évig élt még, nagy szenvedések között, míg végre 1888 április 21-én meghalt.

Ötven év óta, hogy kiejtette kezéből az ecsetet Szamossy, nagy idő telt el. Sok festő jött utána ebbe a városba, de olyan maradandó értékű műveket, mint ő, egyik se alkotott.

A „hálás” utókor mégis megelégedezett a nagy mesterről.

Ez is az idők jele.

Huzella Géza.

Hönig
Frigyes
**HARANG-
ONTÓDE**
Arad,
Str. Barfika 10-21.
Alapítva:
1840.
Telefon: 376.

„Zene, zene, pénz...!”

Olykor azt hinné az ember, hogy már eleget látott és tapasztalt ahhoz, hogy ne lépjen meg az élet különös és furcsa jelenségei s fonák helyzetei, amikor — s ez már általában így szokott lenni — hirtelenül és váratlanul fejbekölni valami igazi meglepetés.

Most is így történt, amikor merő véletlenségből megtudtam, hogy városunk egyik leg-gazdagabb bankosának neje hivatásszerűen zongoraoktatással foglalkozik s hogy tartani bírja az elkecsereedett „konkurrenciát” szegénysorsú kollégáinak és kolléganőinek egyre szaporodó tömegével, aránylag olcsó pénzért zongora-leckéket ad.

Kényes dolog az effajta témákkal foglalkozni, mert könnyen a vádak árnyékával borítják be a vakmerő vállalkozót. Pedig akinek az a hivatása, hogy a társadalmi élet beteges jelenségeit és ferdeségeit figyelje és számon-tartsa, az tudja és érzi, hogy minden gátlás nélkül kötelessége ezekkel a kirívó tünetekkel foglalkozni, mert általánosságukban jellemzők és egyéb eltéréseikben is jellegzetes színben tüntetnek fel bizonyos társadalmi osztályt, hogy ne mondjuk: bizonyos társadalmi réteget.

Jelen esetben annál kényesebb a szóban-forgó ügy, mert kivételes vonatkozásban művészetről van szó s ha nem törekszünk óvatosabb megkülönböztetésekre, s így a fogalmak tisztázására, könnyen félreértés támad és elfogultsággal, rosszhiszeműséggel vádolhatnak bennünket.

Tehát: egy dúsgazdag bankos neje, aki anyagi tekintetben a lehető legjobb viszonyok között él s emberi számítás szerint minden eshetőségre megbiztosította magát, passzióból vagy pedagógiai szenvedélyből zongora-leckéket ad.

A művészi megnyilatkozás, — ha valóban arról van szó — nem ismerhet semmiféle mesterséges gátat s főként nem állhatja útját társadalmi hovatartozás, vagy vagyoni helyzete.

A művészet egyéniség s egyetlen művész elvesztése is felmérhetetlen és pótolhatatlan veszteséget jelent a társadalom szempontjából. Más szóval: a művész legelemibb joga, hogy művészetének szabad folyását külső körülményektől ne engedje befolyásolni és művészetének megnyilatkozásával szemben semmiféle külső korlátozást ne ismerjen el. Természetesen, még akkor sem, ha — tekintet nélkül vagyoni helyzetére — ennek a művészi megnyilatkozásnak anyagi természetű velejárói vannak. A művészet elvégre az a legértékesebb és legszellemibb tőke, amit a művészek feltétlenül és kivétel nélkül jogában van erkölcsi és anyagi tekintetben is szabadon kamatoztatni. Mert mit szólnának hozzá nagy művészeink, akik között mégis csak nem egy vagyonos ember, hogy ne mondjuk, tekintélyes kapitalista is akad, ha arra akarnák rábírni őket, hogy hagyják abba művészetük gyakorlását, vonuljanak vissza és adják át helyüket szegényebb, esetleg nyomorgó kártársaiknak...

Igenám, csak hogy óriási különbség van egyéni művészet és pedagógiai szakoktatás között.

Egy költő, egy író, vagy hogy a zenénél maradjunk, egy énekesnő, egy zongora-virtuóz szabadon produkálhatja magát és művészetének gyakorlásával, nyilván senkiből sem fog ellenszenvet kiváltani, legyen anyagi helyzete akármilyen rózsás. S nyilván a szóbanforgó bankár zongora-órákat adó neje önagságát sem szólhatná meg senki, ha — mondjuk — hangverseny-körútra indulna s művészetének varázsával, vagy zeneszerzeményeivel lázba-ejtené a világot s vagyonát dollármilliókkal tetézné... Legfeljebb barátinói irigykednének rá, de mi büszkén és áhitattal ejtenék ki a nevét, úgy is mint megcsontosodott lokal-patrioták, s úgy is, mint művészetének rajongói.

Sajnos, mindezekről szó sem lehet és mindössze arról van szó, hogy egy anyagiakban kitünően és szerencsésen szituált ur-hölgy, féktelen pénzvágyában, minden erkölcsi kontroll, önkritika és szociális felelősségérzés nélkül, versenyre kel olyan társaival, akik közül nem egy a legnagyobb anyagi nyomorúsággal küzdök, de akik legalább is hasonló művészi képesséssel, felkészültséggel és tudással rendelkeznek a zeneoktatás terén.

Mert a zeneoktatás voltaképpen nem is annyira művészet, mint inkább a pedagógiai érzék és felkészültség dolga s ezek a képességek egy átlag muzsikusból egészen biztosan inkább fellelhetők, mint egy lázas művészegényiség izzásában. Egyébként pedig nagy muzsiku-

saink is csak addig foglalkoztak zeneoktatással, amíg anyagi helyzetük feltétlenül megkövetelte, vagy még addig sem s minden idejüket művészi elhivatottságuknak szentelték.

De amint már említettük, ilyesméről nincs szó! Ez kizárólag beteges anyagi kapzsiság, közönséges harácsolási szenvedély s ez a szemérmelen verseny arra megy, hogy kiüsse a mások betevőfalatját, azt a kis darab kenyeret, ami másoknak esetleg az életet jelenti...

Mert hangsúlyozzuk, hogy nem anyagi szükségéből dolgozó nőről s nem minden körülmények között aktivitást és energia-kifejtést szomjazó férfi-erőről van szó, hanem egy dúsgazdag bankár nejeről, akinek férje — bocsánat az intimitás látszatát keltő megállapításért — legvakmerőbb luxus-kiadásainak és legparzálabb öltetének fedezését sem tagadhatná meg, sőt bőven jut arra is, hogy szegénysorsú rokonait, — ha ugyan vannak ilyenek — anyagiakkal támogassa. És önagsága mégis irigyli a szegény zongoratanárok jövedelmét...!

Erkölcsei belátás, etikai érzék kérdése az egész!

Valaki vagy felismeri, átérzi és beldija ezt, vagy pedig semmi érv nem fogja más belátásra bírni.

Egy kicsit olyan képesség ez is, mint a

Apróságok Pasteurról

Akiről beszélünk, de akit nem ismerünk

Az idei nyáron különösen sok embert szalítottak a Pasteur-intézetbe. A veszettség ellen kezelt betegek, akik gyógyultan hagyták el a oluj, vagy bucaresti intézetet, sokat beszéltek a kezeléssel, de annál kevesebbet magáról a nagy tudósról, mert alig ismerik nagy tudósok életét kevésbé, mint Pasteurét. A veszettség mikrobájának felfedezése előtt már több felfedezése révén híres volt. Ő mentette meg Orleans szőlőültvényeit. 1863-ban Artois városi tanácsának meghívására tanulmányozta és meggyógyította a borok betegségét. Pasteur egy kávéházban rendezte be laboratóriumát. Még arra se volt idő, hogy átalakítsák a helyiséget és a város lakói sokat mulattak a furcsa laboratórium berendezkedésén, egészen addig a napig, míg Pasteurt egy nap Campiégnebe hívták, hogy fogadhassa III. Napoleon és a császárné szerencsekívánatait, amiért sikerült megmenteni Franciaország egyik fő gazdagságát.

Pasteur szívesen beleegyezett, hogy megismertesse a császárné udvarhölgyeivel a mikrobák titokzatos világát.

Egy nap élő békákra volt szüksége s a compiégnai park főkertésze szerezte meg neki a kért kísérleti állatokat. A kísérlet végeztével Pasteur egy rosszul bekötött zsákban felejtette a békákat s azok ellepék a császárné lakosztályát. A császárné az éj folyamán felkelt s egy

zenei hallás: van, aki egyszerűből elfütyüli s van akinek hibba püfölik a körmét...

De annyi bizonyos, hogy a gazdag bankár feleségének, aki egyébként lehet okos, szellemes asszony, kitünő muzsikussal és nagyon jó zenepedagógussal, még az az érve sem maradhat meg, hogy nem bír ellenállni az elhivatottságnak, annyira szenvedélyes zeneoktató, vagy tegyük fel az az érve, hogy passzióból, időtöltésből, kedvtelésből tanít...

Mert mindez nagyon szépen hangzana!

De ott van az a sok szegénysorsú gyermek, akik között minden bizonnyal nem egy rendkívüli tehetség, talán zseniális művész akadna. Ezek el fognak kállódni, el fognak veszni az emberiség számára örökre, mert nincs módjukban, hogy kibontakozzanak, mert nem akad egy gazdag műkedvelő, aki felfedezze őket, mert nincs módjuk, hogy megfizessék a tandíjat.

Milyen szép, milyen megható és milyen emberi volna, ha tegyük fel, egy ilyen gazdag hölgy elindulna egyszer és maga köré gyűjtene néhányat közülük, szenvedélyből, vagy uri passzióból s megnyitná előttük a sikert és az életet és ismeretlen értékekkel, talán soha nem halott és örökre elveszett melódiákkal gazdagítaná ezt a süket világot.

Ezt a szépséget, jószágban és egyébbb változatokban is melódiaszegény emberi orkesztert... Csak hogy ehhez érzék is kellene, legalább is annyi, mint a muzsikához.

Bélteky László

hideg, gumiszzerű békára lépett. Borzadályában elájult.

Pasteur vetette végét annak a kórnak is, mely tizenöt éven keresztül pusztította a dél-francia tartományokban a selyembogarakat. Megtalálta a sőr tartóssá tételének eljárás módját is. A háboru végén 1870-ben a híres angol, Huxley kijelentette, hogy Pasteur felfedezései 5 millárdot érnek Franciaországnak. Mire Pasteur:

— En igazán az érdektelen tudósok közé tartozom. A sört például nem szeretem.

A himlő oltásáról 1881 február 28-án tett Pasteur jelentést a Tudományos Akadémiának. Egy évvel később 613.740 bárányt és 83.946 ökröt oltottak be.

Pasteur 1876-ban jelölte magát az első szenatori választásokon, a Jurában 652 választó közül 62 szavazatot kapott.

Ez a sikertelenség nagy visszhangot keltett. De a tudós mosolyogva jegyezte meg:

— Ostobaság volt tőlem, hogy felléptem. De Istennek hála, a választók bölcsessége kigyógyított a legveszedelmesebb mikrobából: a politikából.

Mikor Doleban Pasteur házat muzeumká akarták alakítani, aláírási ívet nyitottak. Az eredmény nagyon is közepes volt. A szükséges 50.000 frankot egy amerikai bocsátotta rendelkezésre...

Az olasz olimpiai női versenyzők kedden érkeztek Berlinbe. D. Lewald államtitkár üdvözölte őket a pályaudvaron. Fevételünk közvetlen megérkezésükkor készült róluk.

„Szoboszló földhő” csapta”

Irtá: tokaji Oláh Béla

Az „én időmben” — odaelő jó negyven esztendővel — Hajdúszoboszlóra ez a kádencia járta:

„Szoboszlói legények
Bikát esznek szegények.
A szoboszlói jányok
Azír olyan soványok.
Szoboszlói jógazda
Azír marad a gazba.”

Persze ez csak amolyan csúfolódó verszetet vala. Magam példának okáért felajánlom az összes perrendszerű fősküformákat annak igazolására, miképp olyan hajdúszoboszlói legény, sőt „serdüllő öreg renden” bandukoló élemedettebb férfiú ma sem akad, aki elhinné, hogy pocsek ábrázolatú, undok „kecskebékák” emberi táplálkozásra is alkalmasak, avagy üdvösségek lehetnének. Azt azonban senki emberfia „jótíllek”-nek nem merném ajánlani, hogy hajdúszoboszlói „pógár-ember”-ek előtt ilyenfajta kijelentést tegyen:

— Békát esztek...

Bizonyos, hogy ebből vérpatak fakadna ma is, pedig az erkölcsök az utóbbi évek során főként megjuhásztak vala.

A szoboszlói lányok ugyan most is soványok. Amde nem a legényeknek állítólagos békakosztja miatt, hanem azon okból, mivel-hogy a „szekszepil” elnevezésű számszám lassan-lassan a hajdúföld fehérszínű között is népszerűvé vált. A Bálint Zsuzsák, Ször Marscsák, Kistóth Rozáliák pontosan követik a divat utasításait. „Citronyos” teát fröcskölnek, narancslevet ebédelnek és vacsorára az enyhe szellőt kanalazgatják. Néha ugyan némely szárazkolbászok, sonkák, avagy szalonnák „elcsenődnek” az éléskamrák rejtekhelyeiből, hogy az atavisztikus visszaütésű étvágyakat csillapítsák. Viszont e „kilengések” a titok leple alatt történvén, nem sértik a divatkultusz női „tízparancsolatát”. És nem bolondok Szoboszló hajdonjai, hogy étkezéseknek idején is soványító kúrát tartanak.

Ami pedig a jógazdát illeti, — felelősségünk teljes tudatában jelentjük ki, hogy sikerült nékie a „gaz”-ból — adósságok és egyéb bajok tengeréből — kikezmerenie, mióta Isten bőséges áldása szakadt reá a hajdúváros szik-

talajából felfakasztott valóban páratlan gyógyhatású hőforrás kihasználása révén.

Bocskai fejedelem vastagnyakú népének kuruc fővárosa: Hajdúszoboszló a szó legkomolyabb értelmezésében *fürdővárossá* fiatalodott, terebélyesedett, gazdagodott át.

Jelentősége képzeltlenül megnövekedett. Az Ur kegyelméből csudásan sikerült konyhasós, jódos, lúgos, brómos hévizek merőben átalakították a nemrég még rohasztón kellemetlen, poros, maradi kisváros képét. A hajdúszoboszlói strandon valóságos tombol az élet. Messzeföldekről jönnek a testi fájdalom zarándokai. Megnyugvást, enyhülést, gyógyulást találnak.

Emlékszem... Van talán már nyolc esztendeje is, hogy „első vizit”-tel tiszteltük meg Szoboszló Hajdú Város strandját, melynek vizéből akkoriban repülőgéppel szállított, tudós udvari orvosok által megállapított mennyiségeket, ama boldog emlékeztető VII. Edvárd angol király gyógyulására. No, a Világbirodalom fejének kapcsolata Hajdúszoboszlóval — mégsem lehet „Hekuba”.

Kimentünk. Megnéztük.

A víz remek volt... Ellenben a környezet, az ellátás, a „komfort” és minden más — egyszerűen és felháborítón primitív, sőt komisz és egy kissé bárgyú. Libák, rucák, — olykor komoly méretezésű sertések is — úszkáltak velünk a bővizű „medencé”-ben. A húgom bordái közé pedig kullancs költözött.

Mivelhogy régebben birkalegelő vala a strand területe és ezt a jellegét a derék hajdúk őrizni kívánták.

A kullancsot, — amely egyébként elég

Uj könyv!

P. Trefán Leonárd:

Mosolygó tájak

A kiváló hitszónok és író művészi írásainak legújabb gyűjteménye. Ara 50 lei és 15 lei portó.

Kapható könyvosztályunknál.

Égységben az erő!

Irtá: Nagytöröny György

Július végén egy délután volt, hogy a kívülről az ablakomra szerelt hőmérő, merthogy rá-sütött a nap, 45 fokot mutatott. Természetesen Celsiusra értve, bár sokan, legkivált a szebbik nem, ma is Reamurt olvasnak. Hiába, szép dolog az egység.

Eszembe jut róla, hogy vagy két héttel ezelőtt jókor reggel (mert ott napköltekor nyitnak) betértem egy falusi boltba suhogót venni az ostorra, szörin-szálán elveszvé a réginek a vége-ből vagy egy sing. Tibor odakint a bakon inkább maga vigyázott a két sárgára, semhogy rámbizsa őket, Miska kocsis meg a hátulsó ülésen a puskára meg az idegeskedő vizslára ügyelt. Szóval beléptem. Jöttömöt egy, belül az ajtó szemöldökfájára szerelt csengő jelezte illedelmesen, oda-bent meg valami kékfestőt vásárolt egy öreg aszszony. De rófszámra mérte neki a boltos a végből. Notandum, a „vég” is rejtélyes valami.

Odaszólók Jakabnak:

— Hát maguk, polgártárs, még mindig a rófnél tartanak?

— Van itt méteres is, — ehol e — hanem a vevő így jobb szereti.

Nézem a méterest. Rendben, hanem a túlsó felére collok vannak festve.

— Hát ez mitől jó?

— Ott hátul, tetszik látni, vasáru is van. az udvaron meg deszkafélék. Azokat mindig collban számítjuk.

Csipős a hajnal, kiharancsolok hát Miskának egy porció pálinkát, viszem a suhogót és felkapaszkodom Tibor mellé, aki szép szál, öles ember. Nem tudom ugyan egészen bizonyosan, hogy hány centiméter egy öl, de nálunk is szerfelett rokonszenves jelző ez a szó, a könyvekben pedig, kivált a jól fizető angol regényekben min-

dig azt olvastam, hogy a hős vagy öles ember, vagy hat láb és két hüvelyk, ami valószínűleg még több. Tibor vállá araszos. Nem beszélve a bakaraszról, az araszok nagysága is szerfelett különböző és különben sem tudom, hogy hoaszban vagy széljében kell-e számítani, vállakról szólván.

— Te ember, azután hányas gallért viselsz?

— Negyvenhármast.

— Centiben?

— Hát persze!

— Hát a topánkád?

— Az is negyvenhármast.

— Azt is centiben méred?

— Ejnye, hiszen az majd egy fél méter volna. Hát cipőt viselek én, vagy kajakot? Azt talán még a Nyese nagyapja sem tudja, hogy honnan vették a suszterek azt az egységet.

Csak az vágasztal, hogy észreveszem, hogy a pincetokban négy darab pintes üveg lapul meg szép csendesén. Hm, ezek is túlélték a méterrendszer behozatalát.

— Mi van abban a négy üvegben?

— Ötputtonos aszú, hogy megihassuk az áldomást, ha sikerül a vétel.

— Ötputtonos? Ejnye, ejnye. És sok van ebből a fajtából odahaza?

— Dehogy is van. Mindössze két gönci hordóra való!

— Gönci hordó? Putton? Tudsz-e még ilyet?

— Már hogyné tudnék. Hiszen az akóról bizonyosan hallottál. Egyszer Aradról jövet, az étkező felé hallagva, két elszontyolodott szikulusal találkoztam a folyosón.

— No mi a baj, atyafiak?

— Hát vevénk az étkezőben egy fél ejtelecske bort, de igen megsvanyodék bennünk, mert nyolc piculát fizetnünk érte.

Hát lám, az ejtelecske is valami úrmérték lehet.

— Derék. Egyebekben mennyire vagyunk még attól a tanyától, ahová megyünk.

— Valamivel több mint egy mérföld.

pajzán teremtmény — orvos operálta ki. Mű pedig fogadalmat tettünk, hogy Hajdúszoboszlót a jövőben gondosan és messze elkerüljük.

Vitéz Nánási Lajos. Tudod-e, jámbor olvasó, hogy ebben a megdekorált, egyszerű névben a magyar akarat, tisztesség, alkotó és szervező képesség testesül gyönyörű harmóniában?

Ha nem tudnád, menj el Hajdúszoboszlóra s gyönyörködjél, érdeme szerint, az ő remek alkotásában. Tudod-e mi vár ott: a szoboszlói birkalegelőn?

Hát én megmondom!

Valami egészen csudás, művészi meglátással álmodozásból életre gyönyörödött, új telep. Pálmakert, loggiák, remek enteriőrök, terrá-szok, „rekamié”-s szállószobák, hideg-meleg folyóvízzel, óceánhajók figurájára emlékeztető emeletes pihenők, olyan „hall”, mellyel bármely világfürdő jogosan kérkedhetnék — és virág, virág, fa, lomb, árnyék, napfény, illat.

Nánási Lajos nemcsak a családban, de az alkotásban is vitéznek bizonyult.

Nekem pedig ez a szerény véleményem: szebb az alkotás, mint a rombolás.

Hajdúszoboszlón ma ez a kádencia járja:

„Nádudvari legények,
Port zabálnak szegények.
A nádudvari jányok
Mégse nagyon soványok.
Mírgeskedő mívigyek
Szoboszlóra írigyek.”

Ezzel azonban még koránt sincs vége a két „rivális” pletykálkodó mérközésének. Régen így szólt a példaszó: „Kaba kapta — Szoboszló földhő csapta, — Nádudvar meg kucorogva kacagta”.

A hajdúság fürdővárosa most visszafordította a „népítéletet” — mondván és dalolván eképpen: „Kaba hagyta, Nádudvar meg se kapta, — Szoboszló úköt csúnyán földhő csapta”.

Merthogy a mélyfúrás annak idején Kabanak is, meg Nádudvarnak is felajánlották, de a kupaktanácsok „rezonőroztak”.

Jó, jól! Csak játszatok, legényfiúk, hajdonleányok, öreg gazdák, tisztes hajdú szülék. Szoboszló indult. Utána nyilván más indulások és érkezések is történni fognak. Sok várakozással, több áldozatkésztséggel és talán minden áldásokkal.

„Sic itur — per aspera — ad astra”.

— Mifajta mélföldet számítasz?

— De sok bolondot kérdezel máma. Hát ha hajón mennél, akkor meg bezeg csomónként számítgatnál bibast. Hiszen ha nem szeretném úgy ezt a két tizenhatmarkos sárgát, meg jobb lenne az út, majd vinnék százaz tempóva a kts Lancián. Azt persze, kilométerekben számítom. Akko tudom, hogy kevesebbet koftognál, kivált a koftyanóknál.

— És ugyan mekkora az a föld, amit meg akarsz venni?

— Nyolcszáz hold szántó...

— Magyar vagy katasztrális?

— Persze, hogy magyar. Meg van hozzá talán húsz duplanyilas kaszáló is. Te, ha annak a szénáját meglátja ez a két érgal.

— Kétféle hold, meg duplanyilas? Hát a hektár mirevaló?

— Nem tud itt ahhoz senki. Hiszen, hogy csipkés ne legyen az a darab, hozzá kell vennem az egyik helyen egy féltelket, a másikon egy kétfékás darabkát is. Azután van, ahol „lánc” szerint adják-veszik a földet. A komenciót meg ma is vékával mérjük. Különben pedig a zsákokat meg úgy szabják, hogy se ötven kiló, se száz kiló, vagy nem bánom liter, hanem úgy nyolcvan kiló körül megy bele. Attól, függ, hogy milyen nehéz a búzánk.

— Hát a köblös zsák?

— Hja, az amit a népszínműben félkézzele penderít a vállára a legény? Hát hiszen szép produkció, ha igaz, csak hogy egy köből négy véka, az pedig megnyomja ám a vállát akárkinek.

A nyakam közé húzom a Tiborénál „egy fejfel meg egy vállal” alacsonyabban viselt kobakomat és megcsóválva a derék kalaptartót, már nem is kérdezősködöm a méter mázsáról, meg a régi mázsáról, a kilóról, meg a fontról. Már nem is említem, hogy az én mesterségem materiáit meg unziában számítja a burkus meg az anglus.

— Erő, egészség, testvér! Beszéljünk másról!

Hedvig áldozata

Irtá: Nagy Méda

A mennyezet falfestményeit bámulta so-
skáig, szinte fentakadó szemmel. Hogy futnak
egymásba a hullámos vonalak, a széles leve-
lek, a különös alakú virágok. Vad, furcsa
kavarodásban néha előugranak, mások meg
eltűnnek, hol groteszk emberfejjé, hol meg
ismerős állatformává fonódva össze. Csodálko-
zott, hogy ezt még soha nem látta így, pedig
gyermekkorra óta sokszor volt már ebben a
templomban. Igaz, hogy ilyen kivilágításban
nem látta még. Vagy ezer gyertya is lehet a
tartókban, — gondolta és szeme a falon végig-
futva, szinte öntudatlanul már számolni is
kezdte.

Ekkor kezén gyöngéd szorítást érzett. Je-
gyese figyelmeztette, hogy nézzen előre, mert
kezdődik a szertartás.

Vilmos, győri püspök az oltár elé érkezett.
Merev aranyozott ruháján megcsillantak az
oldalról eső gyertyafények és szikrázva verő-
tek bele az emberszemekbe. A kóruson az ének
áradón megindult és betöltötte a templom
minden zugát.

Ekkor Hedvig előre nézett. Az oltár előtt
fehéren és sápadtan Mária állott. A 15 éves
magyar királynő. Egészen egyedül. Egy fél-
lépessel hátrább Orleánsi Lajosnak, a francia
hercegnek követe állott, hogy távollevő urát
helyettesítse a szent szertartáson. Aztán Erzsé-
bet, Nagy Lajos özvegye, drágaköves, arany-
himzű ruhában vakított, mellette a gögös
Garai Miklós, a nádor, aztán Laekfi, a királyi
ház legbensőbb barátja, majd Bebek, Czudar,
Szécsi, Kaplai és a többi főurak és főrangú
asszonyok álltak körül a kivilágított oltárt.

De Hedvig csak Mária nézte, testvérét,
játészótársát, legbensőbb barátját, amint magá-
nyosan, a korona terhétől kissé meghajtott
fejjel előrenéz az esketési szavakat mormoló
főpapra, a jobb keze meg, mint a letört virág,
előrenyújtva lebeg a levegőben fehéren és
társátlanul. Már a gyűrűt is az ujjára húzta a
püspök, már visszamondta a szavakat is: igen,
akarom, örökké... de hogy kinek adta ezt a
szent és komoly ígéretet, azt Mária maga sem
tudja. Nem ismeri, nem látta soha a jegyesét,
— immár a férjét.

Hedvig szíve fájón összeszorult. Szegény
Mária, neki mindig a nehezebb rész jutott.
Mikor atyjuk kiválasztotta számukra jövőre
férjüket, Mária IV. Károly császár ifjáb-
bik fia, Zsigmond brandenburgi öröf lett a
jegyese, őt pedig Habsburg Vilmos ausztriai
hercegnek ígérték oda. Ekkor a két ifjut Nagy
Lajos a magyar udvarba hozatta, hogy együtt
nevelkedjenek leányaival. Vilmos és ő min-
gyárt megértették és megszerették egymást,
de Zsigmond és Mária idegenül, gyűlölködve,
torzalkodva álltak egymással szemközt és ez
az évek multán sem javult, inkább rosszabb-
odott. Igaz, hogy Zsigmond erőszakos, vad fiu
volt, sokszor bántotta még őt is, — később pe-
díg, alig hogy felszédült, csunya szerelmi ka-
landok és históriák vertek még nagyobb éket
a jegyesek közé. De Vilmos, hála Isten, egé-
szem más.

Itt, ennél a gondolatnál szeretettel elidő-
zött, majd vigyázva, lassan félrefordította a
fejét és ránézett jegyesére. Vilmos magas, szé-
pen fejlett fiu volt, természeténél fogva egészen fel-
nőtt, csak az arcán ömlött el valami lány,
gyermeki vonás, ami nagyon vonzóvá tette.
Hedvig lelke hirtelen megtelt hálával atyja
íránt, aki Vilmosban nemcsak férjét, de szer-
elmest is adott.

A szertartásnak vége lett. A menet lassan
megindult kifelé a templomból. A gyertyák
fellobbanva égtek. A zászlók álmos kíváncsi-
sággal hajlongtak. A falak és képek mereven
csodálkoztak és felszisszentek nyikorogva a
padok: — Micsoda esküvés ez, ahol a meny-
asszony egyedül és nem jegyese oldalán halad
által a templomon?

Az emberszívekben is kesernyés izt ha-
gyott hátra ez a „per procura“ házasság, saj-
nálták az ifju királynőt, akit anyja nagyra-
vágyása elszakított jegyesétől és idegen, ism-e-
retlen herceghez kényszerített. Csöndes mor-
golódással fordulnak egymás felé. S amit a
templom csendjében nem mertek kiejteni
kint a széles téren már egyre hangosabban
vitatták, hogy jogos-e Bosnyák Erzsébetnek és
Garai Miklós ez a tette Nagy Lajos törvényes aka-
ratával szemben? Sokan a távollevő Zsigmon-
dot emlegették, aki bizonyára haddal fogja
megtámadni az országot, ha híret veszi ennek
hirtelen esztüvésnek.

Az utcákon lágy, áprilisi szél fujdogált
és a közeli kertek virágzó gyümölcsfáiról az
utra sodorta a sok apró, szikrázó virágtetes-
kéket. A siető emberek pedig fekete sárta ta-
posták. Mint sok álmodó leányéletet.

Mária alighogy szobájába visszavonulha-
zott, letépte magáról a menyegzői dísz és
hangosan sirva ráborult a széles heverőre.
Hedvig melléje térdelt és lágyan, anyásan
babusgatni kezdte, de Mária ellökte magát:

— Engem ne vigasztalj, menj Vimosodhoz
és légy boldog velem!

— Ha tudnád Mária, milyen szívesen ese-
relnék veled, ha azzal ezt a kint letörülhetném
az arcodról.

Mária felült csodálkozva:

— Igazán cserélnél?

— Ha ezzel segíthetnék rajtad, akkor igen.

— Eh, mesebeszéd, ugyis tudod, hogy ez
lehetetlen, hiszen már másnak vagyok az asz-
szonya, — mondta élesen, kétségbeesetten és
újra visszaborult a puha párnákra. De pár
pillanat múlva talpraugrott, megfogta Hedvig
vállát és maga felé fordította:

— Most légy őszinte! Te is hallottad, hogy
alacsony, csunya és a keze nedves és tapadós,
mint a békáké?

— Igen, hallottam. Ezt suttozják.

— Es sajnálnak, ugy-e?

— Azt mondják, akkor már Zsigmond
sokkal különb.

— Eh, Zsigmond. Tudod, hogy mindig
reméltem, hogy közebejön valami és nem kell
Zsigmond feleségének lennem. De hogy így
látatlanban, ismeretlenül, mint az árukat vetik
oda a vásárlóknak, hogy így adjon anyám
férjhez, ezt nem gondoltam soha.

— Anyánk tudta ellenszenvedet Zsigmond
íránt, azért tette. Ő jót akart.

— Ugyan, nézi is ő a mai vágyainkat, szí-
vünket, vagy akaratainkat. A hatalmi vágy
nála az első. Várj csak, ha érted is jelentkezik
egy új, előnyösebb kérés, akkor téged is éppen
úgy odavet politikai terveinek, mint engem.

— Nem, én Vilmost el nem hagyom, még
életem árán sem.

— Várj csak, várj. Még esküvésedig sok
minden történhetik.

Mária maga sem tudta, hogy milyen jó
szavakat mondott ekkor a hugának. Mert né-
hány hétre azután, hogy Hedvig és Vilmos
hazatértek Krakóba, a magyar királyi udvar
messze földről jött követeket kapott. Jagelló,
litván nagyfejedelem ajánlotta föl kezét és

országát, maga és népe megtérését a már rég-
óta eljegyzett tizenkétéves lengyel királynő-
nek, Hedvignek.

Erzsébet királyné kellő megfontolás után
arra az elhatározásra jutott, hogy tekintve,
hogy így Lengyelország Litvániával kibővül
és így Magyarország is megnagyobbodik, ezért
nem szabad habozni, sem Jagelló öregkorát,
sem Hedvig szerelmét akadálynak venni, el
kell fogadni a felajánlott házasságot.

Mialatt itthon már el is intézték a házas-
ság kérdését, Hedvig és Vilmos mit sem tudva
sorsukról, boldogan készültek az esküvőre.

A késői lengyel tavasz is már virágot bon-
tott. Krakó, a koronázó város lágy, tavaszi
színekbe öltözött. Az egyetem előtt, melyet
még Nagy Kázmér alapított, könnyű fekete
köpenybe burkolva, lehajtott fejjel diákok
osontak el, nem mertek a ház tisztá aróba
nézni, nehogy számonkérje távolmaradásukat.
De ki tudna ilyenkor a padok között ülni?

A soktornyú város magas kőfalán túl ki-
feszített mellet zöldelt a széles mező, a vad-
virágok egyszerre felszótktek a föld szívéből,
mintha parancsra hívta volna őket elő, a ma-
darak meg pihenés nélkül csalogatták ki a
városlakókat.

A királyi kert is kibontotta mosolyát és
szikrázva szórt a sétáló jegyesekre. Azok
meg lassan lépkedtek, egymást átölelve. Néha
fölkacagtak. A lengyel szót tördelték, mert
Hedvig komolyan készült királyi hivatalásra.

Egyszerre sietős lépés hangzott fel mögöt-
tük és gyors jelentés, hogy Erzsébet királyné
megérkezett Magyarországból.

Hedvig meglepetve nézett jegyesére:

— Anyám itt? Iyen váratlanul? Ez rossz
jel, — mondta sápadtan és megremegeve.

De Vilmos csendesítő szóval vigasztalta.
Aztán kézenfogta és fölvezette anyja elé az
egész testében remegő fiatal leányt.

Erzsébet egyedül akart maradni Hedvig-
gel. Vilmos kifelé indult, de az ajtóból még
visszanézett bátorítón. De Hedvig nem látta,
kétségbeesve nézett anyjára és várta a szavát.

Anyja hidegen és megfontolt akarattal
beszélt. A nagyobb hatalmat és pompát vá-
zolta elé, a királyi fényt, ami a két ország
egyesüléséből származik.

De a fiatal lány összeszorított szájjal hall-
gatott. Csak fejjel intett tagadón: nem és nem!

Erzsébet a gyermekleány erős akaratával
találta szemközt magát. Parancsolt, követelt,
kért. De Hedvig nem engedett. Az első nap
így folyt le néma harccal anya és leánya kö-
zött.

Másnap Erzsébet tanácsra hívta a lengyel
főurakat és főpapokat. Ezek szívesen vették a
a tervet. Előnyt jelentett és gazdagodást. De
ifju királynőjüket is sajnálták, tudván nagy
vonzódását jegyeséhez. Már-már elejtették a

Spanyolországi németek Németországba menekülnek.

A napokban nagy csapat menekülő érkezett Spanyolországból Németországba, aki-
ket a németek meleg szeretettel fogadtak és Hitler övezeter birodalmi márkát osz-
tatott ki közöttük.

tervet, mikor az egyház részéről kemény ellenkezés csendült meg szavakban.

— Egy gyermekleány öntudatlan boldogságért föl akarjátok áldozni egy király és egy pogány nép megtérését?

Ez hatott.
Már csak Hedvig beleegyezése hiányzott. Dömötör, magyar főpap, aki Erzsébet kíséretében tartózkodott, vállalta magára, hogy a fiatal lánnyal megértesse a határozatot.

A kerten áthaladva, a kápolna előtt találta a jegyeseket. A csukott ajtó előtt álltak, szoroson, hogy a keményfa szinte surolta testüket és így, kezüket összefonva, imádkoztak. A főpap maga is megrendült és hirtelen nagyon nehéz kötelességnek érezte, hogy ezt a két gyermeket elválassza egymástól.

A lépésekre megfordultak a fiatalok. A püspök komoly, szomorú arcától megriadva, védekezni bujtak egymáshoz.

— Hedvig, jer, szavam van hozzád!

A lány engedelmesen előrelépett. Szőke hajától keretezett finom kis arcán kimondhatatlan fájdalom ült. Kezét összekulcsolva, kérőn föltartotta, hogy megakadályozza a rideg valóság betörését boldog és tiszta álmvilágába.

— Isten apostolnak jelölt ki téged, Hedvig lányom. Aldd érte, mert keveseknek jut abból a munkából, ami a te részed lesz. Egy népet, egy királyt kell Istenhez elvezetned. Aldozati tűzek helyett magas, fehér tornyokat kell majd feszítened az ég felé, durva erkölcsök helyett az Istenfiának tisztaságát és alázatát. Értsd, tudod-e, hogy ez mit jelent?

— Anyám ezt nem mondta, csak pompát ügért nekem és nagyobb hatalmat. Ezért pedig nem mondok le Vilmosról. Nem elég, hogy Máriát boldogtalanná tettétek, miért akartátok az én életem is elrontani? — kérdezte szinte sikoltva Hedvig.

A főpap csendesítően fölhajolt:
— Nem mi, Isten kéri tőled ezt az áldozatot.

— Nem, nem, ő nem kérheti. Most is olyan jó béke szállt a szívünkre, hogy ajtaja előtt megálltunk, béke és nyugalom. Nem, ezt nem kívánja Isten!

A püspök a templomajtóra mutatott:
— Menjünk és kérdezzük meg.

Előrement és kitérte az ajtót. A két fiatal jegyes sórtanul követte, de már nem merték megfogni egymás kezét.

Az oltár előtt halvány mécs lobogott. A napfény, a hirtelen világosság betódult az ajtón és megragyogtatta a képek sötét, halálkölő színeit.

Hedvig letérdelt.

Sokáig imádkozott.
Kint már szürke árnyat vont az este. A csillagok lassan, egymásután elhevertek az ég sötétkéi mezején. Akkor Hedvig felállt. A püspökhöz lépett:

— Választottam. Legyen az Isten akarata. Imigyen lett Nagy Lajos leánya, Hedvig lengyel királynő, felesége a pogány Jagellónak és apostola a népnek az Urnak 1336. esztendejében.

KERESZTREJTVÉNY

ROVATVEZETŐ: CSÜRÖS EMILIA.

30. (228.) szám.

Beküldte: Vály Elemér

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
16				17										18
19			20		21					22	23	24		25
		26				27			28			29		30
31	32				33					34				35
36			37			38			39	40			41	
42	43				44			45	46			47	48	
49							50					51		
52						53			54			55		56
58					59				60			61		62
63			64					65	66				67	
			68					69		70		71	72	
73	74	75			76	77				78	79			
80					81				82			83		
84			85	86				87			88		89	
90						91	92			93		94		
95						96			97				98	99
100	101	102				103	104			105			106	107
			108				109		110		111		112	113
													114	115

Beküldendő sorok: Vissz. 1., 42., 73. Füg. 1., 15., 53., 55.

Határidő: augusztus 13.

Visszintes sorok:

1 Petőfi-vers címe. 16 Gyógyóvíz. 17 O-val idegen egyesülés + hon. 18 I-vel öröklakás. 19 Tehén név. 21 Angol névelő + L. 22 Ekezet: Nulla. 25 Néptörzs. 26 Falusi házhoz tartozik. 27 Etellel beteg gondoz. 30 Vissza csizmadiaszerszám. 31 Négy A és egy U vegyesen. 33 Észak-olasz város. 34 Lakás + névtelen adakozó 36 E-vel kerti növény. 37 N. J. 38 S-sel idegen helyeslés. 39 Ruhadarab. 41 D-vel angolul jó. 42 Petőfi-vers címe. 49 Némelyek. 50 Szobabutor. 51 I-vel vallás. (A-val számnév.) 52 A száraz kalászból a mag, ha rázzák elől, hátul két egyforma felesleges mássalhangzóval. 54 Vissza: K-val iskolás. 55 Nem rossz. 56 Idegen számnév. 58 Mindenkinél van. 59 Számnév + P. 60 A „Szent Péter esernyője” írójának monogramja. 61 A testet borítja + Bánat + Orosz folyó. 63 Égő gyertyát elfújja + T + Történet. 66 Orosz város. 67 Sok 616 fa. 68 Egyforma magánhangzók. 69 Ajak festék fonetikus. 71 Személyesnévmás + Maró folyadék + fém. 73 Petőfi-vers címe. 80 O-val rádió leadó-állomás. 81 Kikötő. 82 A-val csapatdék. 83 Becézés. 84 Amerikában számos folyó neve. 87 Nem magázó. 89 Vissza Z-vel. ott fészkel a fecske. 90 Volt olasz külügyminiszter. 91 Francia segédige. 93 Mohamed vallása. 95 Névtelen. 96 Város. 97 Gyenge dörömhölés. 98 Inari növény. 100 Aradmegyei falu. 103 Nem-igaz történet. 105 Zsófi betűi keverve. 107 Személynévmás. 108 Ritka női név. 110 Lakható hely a sivatagban. 112 Holtig tanul.

Függőleges sorok:

1 Nyil irányában Petőfi vers első két sora. 2 Török név. 3 Józiska. 4 A karácsony is az + van több vegyértékű. 5 Bánat. 6 Román vaj. 7 Kamazs. 8 Erről a hétről való. 9 Árpád idejében bolgár fejedelem volt. 10 Névelő. 11 Hon. 12 Örökbe-fogad. 13 Közlekedési eszközzel nem járható. 14 Kényur. 15 Petőfi vers címe (férfinév.). 20 Menyasszony + német helyeslés + tagadószó. 23 Fagyalt a napon... 24 Angol patkány ékezet nélkül. 28 Belső szerv + S-sel 3. 29 Óhajtószó. 32 Kevésbé + kerti növény. 33 Nem régi gazdasági szerszám + főúri rang rövidítés. 35 Idegen tagadószó. 40 Régi. Ékezet nélkül és az utolsó betű fölélegesen duplázva. 43 Dupla mássalhangzó + kocema helyiség része. 44 Ráma. 45 A cipő része + növény hagymája, de nem réteges. 46 U-val számorú. 47 Háziállat (ford.) 48 Német kapu (népies h. i. sz.). 53 Petőfi vers címe. 55 Petőfi vers címe. 56 A körút befejezése. 57

Vissza: Fonalat az orsóra... 61 Néha 61 is. 62 A footballnál a szélső játéka a középre + M. 64 A legégszégesebb ital. 65 Mutatózó + B. 70-a Törzstiszt (fordítva, névelővel). 72 Szesezital. 74 Trencsén megyében van, porcellángyáráról híres. 75 Nem gyermek kezébe való. 76 Mutatózó. 77 Sonka. 78 Nyelvtani fogalom. 79 Idegen számnév + Elektra leánya + Y. 85 Vissza: a két első betűt felcserélve O helyett A-val, latin kegyelem. 86 E-vel nyílás. 87 Személynévmás. 88 Három Z egy G vegyesen. 92 Enekház franciásan, az első Pericles építette. 94 Kerti szerszáma. 96 Adakozik + növény része. 99 Etelka + P. 101 Vissza: angol fül. 102 Vizinövény. 104 Maró folyadék. 106 Fonalat készítő. 109 Kereskedelmi műszó. 111 Rag. 113 P-vel lelkipásztor.

A 28. sz. keresztrejtvényünk helyes megfejtése: (Beküldte: Páll V. Géza.)

Vissz. 1. „A városi nem élvezi, falun keresd, mi szép az est.” 25. Arany kalással ékes rónaság. 66. Sárgarépa. 85. Szabolcs.

Füg. 1. „Azt onnan, hogy a szivarjaim közül szív egyet.” 20. A komáromi magyar. 21. A lila akác virága. 25. A szivem egy nagy harangvirág.

Megfejtették: Oberst Béla. özv. Záknoffy Antalné, Benedek Judit, Baróthy Jolán, Mészáros Kató, Dombrády Ferenc, Stifter Béláné, dr. Szentmiklóssy Imréné, Fecser Mihály, Szabó Ilés, Jámbor Kálmán, Papp Mózes, Frána Péterné, Zakariás I. István, Zakariás Tibor, Lengyel Edit, Lobenschuss József, Huschek Julia, Patyánszky Erzsébet, Frenyák Margit, Hodács Ágoston, Rózsa Blanka, Kerekes Sándor, Mihályfi Etelka, Szabó Kálmán, Molnár Géza, Kelemen Sári, Kürthy Erzsébet, Páll Béla, Mihály Tusi és Mancika, Kerezi Bandi, Seitz Juliska, Szabó Józsefné, Marosi Zoltán, Jánossy Kálmán, Szabó Zoltánné.

A sorsoláson Kerekes Sándor (Cluj) nyerte meg a kisorsolt könyvet. Elküldöttük.

A rovatvezető üzenete.

Seitz Juliska. Örömmel és szeretettel üdvözölöm rejtvényfejtőink táborában. Kerekes Sándor. Köszönöm a három rejtvényt. Egyiket leközzöljük, a másik kettő gyenge. Aradi kongreganista, aki július 6-án fehér fürdősapkával a Medvetóban fürdött és azután néhány napig még Sotvántan tartózkodott, kérem közölje nevét és címét velem.

Önnek is szüksége van arra,
hogy tökéletesen megtanulja a német nyelvet!
Játékos és a legrövidebb idő alatt tökéletesen megtanul németül!

most már III. kiadásában megjelent.

Tanuljunk könnyen gyorsan németül

című, magántanulásra kiválóan alkalmas nyelvkönyvből, amelyet

Dr Ernst Häckel tanár,
a Pázmány Péter Tud. Egyetem előadója,
a báró Eötvös Coll. tanára írt.

Ha valóban rövid idő alatt könnyen, szinte játszva akarja megtanulni az Ön számára nélkülözhetetlen német nyelvet, úgy azonnal vásárolja meg e művet, amelynek bővített, szójegyzékkel és a feladványok megfejtesével kiegészített

III. kiadása most jelent meg!

Ez a magántanulásra kiválóan alkalmas német nyelvtan néhány hónap alatt érte el harmadik kiadását!

A NÉMET NYELV ISMERETE MA MÁR MINDENKI SZÁMÁRA LÉTÉRDEKI!

Ara füzve 200 lei és 10 lei portó.

Kapható: KÖNYVOSZTALYUNENAL.

